

La tarifació social a les Escoles Bressol Municipals

Coneixements i eines clau

Sèrie Educació

La tarifació social, un sistema de preus progressius determinat en funció de la renda disponible, és una eina per afavorir l'equitat en l'accés als serveis públics de la ciutadania. Garantir a totes les famílies les mateixes possibilitats d'accés a les oportunitats educatives, ha centrat l'interès de les polítiques educatives locals els darrers anys.

Molts ajuntaments estan aplicant la tarifació social o es plantegen la seva implantació, específicament pel servei d'escoles bressol municipals. Sens dubte, el preu és un factor clau per afavorir l'equitat en l'accés als serveis educatius no obligatoris. Però, apostar per la tarifació social és l'opció òptima en tots els casos? Existeixen mecanismes compensatoris més eficients? És aplicable la tarifació social a tots els contextos? Què cal tenir present si finalment es vol implantar?

Amb aquesta publicació volem donar resposta a aquestes i altres qüestions, amb la intenció d'afavorir que el món local pugui prendre decisions més i millor informades al voltant de la tarifació social com a mecanisme per afavorir l'equitat educativa.

La tarifació social a les escoles bressol municipals

Coordinació

Francesc Gil-Lluch

Gerència de Serveis d'Educació de la Diputació de Barcelona

© de l'edició: Diputació de Barcelona

© del text: els seus autors

1a edició: març de 2019

Producció: Gabinet de Premsa i Comunicació
de la Diputació de Barcelona

Índex

Presentació	7
Introducció	8
Context i criteris per considerar abans d'implementar la tarifació social.	
ENRIC SAURÍ	10
Introducció	10
1. Coordenades de situació en el mapa del primer cicle de l'educació infantil	10
1.1. La importància de l'educació primerenca	10
1.2. L'escola bressol en el marc d'una política pública de gran abast	11
1.3. La rendibilitat social i econòmica de l'escolarització en l'etapa de 0-3 anys	12
1.4. La reproducció de les desigualtats com a fre a l'assoliment de l'equitat	13
2. Els sistemes actuals de preus públics i bonificacions	14
3. La tarifació social. Una eina per millorar l'accessibilitat a les escoles bressol?	15
3.1. De la progressivitat escalada o per parts a la progressivitat exponencial creixent	16
4. Elements que cal considerar a l'hora d'implementar la tarifació social	17
4.1. Clarificació dels objectius i de la voluntat política	18
4.2. Anàlisi del context socioeconòmic i residencial del municipi	18
4.3. Anàlisi de l'oferta	19
4.4. Anàlisi dels públics presents i absents	20
4.5. Anàlisi del llindar d'accessibilitat	21
4.6. El disseny d'eines per avaluar la tarifació social	23
Glossari	24
Bibliografia	25
Aspectes metodològics de la tarifació social.	
MARIA CUBEL	27
1. Aspectes preliminars de la tarifació social	27
2. Definició de tarifació social	27
3. Renda equivalent	28
3.1. La definició matemàtica més simple	29

3.2.	Escales d'equivalència	29
3.3.	El model de França: el <i>quotient familial</i>	30
3.4.	Valoració i recomanacions	32
4.	Tarifa progressiva	33
4.1.	Definició de progressivitat	33
4.2.	Progressivitat local o progressivitat de la tarifa	34
4.3.	Progressivitat global	35
4.4.	Capacitat redistributiva	37
4.5.	Elements que determinen la progressivitat	37
5.	Recomanacions i valoració final	38
	Glossari	39
	Bibliografia	39
	L'aplicació de la tarifació social: marc legal.	
	EVA IZQUIERDO	41
1.	L'educació infantil de primer cicle i el deure de les administracions de garantir l'accés en condicions d'equitat	41
2.	Marc normatiu de referència	42
2.1.	Principis constitucionals d'igualtat, capacitat econòmica i progressivitat	42
2.2.	Legislació estatal	43
2.3.	Legislació catalana	44
3.	La tarifació social com a sistema per determinar el preu públic	45
3.1.	Alguns dels possibles paràmetres de configuració	46
	Glossari	46
	Bibliografia	47
	Annexos	49
1.	Procediments de la tarifació social	49
2.	Aprovació dels preus públics	50
3.	Estratègia de comunicació	50
4.	Preinscripció/matrícula	50
5.	Enquesta	51
6.	Indicadors de context	52
	Exemples d'aplicació de la tarifació social	53
	Badalona	54
	Barberà del Vallès	57
	Cornellà de Llobregat	61
	El Prat de Llobregat	64
	Rubí	67
	Sabadell	71
	Sant Cugat del Vallès	74
	Sant Vicenç del Horts	77
	Vilafranca del Penedès	80

Presentació

L'atenció als infants de 0 a 3 anys i a les seves famílies és una aposta prioritària de l'àmbit local des de fa molts anys. Conscients que és un dels serveis municipals més sol·licitats per la ciutadania, els ajuntaments han estat capdavanters en aquestes polítiques. Gràcies a aquest compromís, actualment disposem al nostre territori d'una xarxa extensa d'escoles bressol de titularitat municipal que assegura una gestió de proximitat d'aquest servei.

Els anys de crisi econòmica van comportar una reducció de la despesa pública i una caiguda d'ingressos de moltes famílies. Aquestes circumstàncies van afectar l'accessibilitat al servei d'escoles bressol municipals, sobretot pel que fa a les famílies més vulnerables, moltes de les quals van deixar de ser-ne usuàries perquè el cost els era difícilment assumible.

Aquesta situació ha dut a fer una reflexió que crec que és compartida per tot l'àmbit local: perquè un servei sigui equitatiu no n'hi ha prou de construir equipaments, sinó que cal establir o millorar aquelles polítiques que garanteixin que tota la ciutadania hi pugui accedir en condicions d'igualtat.

Aquest convenciment ens porta a considerar quins són els mecanismes que poden fer que algunes famílies optin per no utilitzar, en aquest cas, el servei d'escola bressol municipal. En el llenguatge dels experts, es tracta d'identificar quins són els públics absents i de valorar els factors que determinen aquest comportament.

No hi ha dubte que un dels factors clau és el preu associat al servei. Per aquest motiu, molts ens locals estableixen preus més baixos per a determinats nivells de renda familiar o duen a terme polítiques de beques i ajuts amb l'objectiu que el preu del servei no esdevingui una barrera d'accés.

Des de fa alguns anys, però, en els debats sobre l'equitat en l'accés als serveis públics municipals hi ha entrat la possibilitat d'aplicar el que es coneix com a tarifació social. O el que és el mateix: incorporar en la configuració del preu públic criteris de progressivitat que permetin establir un model de preus variables en funció de la renda de les famílies. L'aplicació de la tarifació social, doncs, és una opció que pertany a l'àmbit de les polítiques públiques, de manera que molts ens locals ja la posen en pràctica o se'n plantegen la implantació.

Davant d'aquesta realitat, des de la Diputació de Barcelona creiem que és un bon moment perquè l'àmbit local reflexioni sobre la viabilitat de la tarifació social aplicada al servei d'escola bressol municipal. És el millor sistema per garantir l'equitat en l'accés al servei? Disposem d'altres mecanismes més eficients? La tarifació social és aplicable a totes les realitats locals? Quins elements metodològics cal considerar a l'hora de valorar-ne l'aplicabilitat?

La intenció d'aquesta publicació és contribuir a donar resposta a aquestes preguntes o, si més no, facilitar que el món local pugui prendre decisions més ben informades al voltant de la tarifació social. Espero que haguem pogut complir aquest objectiu i que aquest material sigui interessant i, sobretot, útil.

RAFAEL HOMET
Diputat delegat d'Educació

Introducció

La possibilitat d'implantar la tarifació social com a mecanisme d'equitat i de millora de l'accessibilitat als serveis públics municipals forma part, cada vegada més, de les agendes locals, sobretot en l'aplicació al servei d'escoles bressol municipals. Davant del model tradicionalment implantat de preus únics corregits per programes de beques i ajuts, molts ens locals han apostat o es plantegen apostar per modular un sistema de preus progressiu que es determini en funció de la renda familiar de cada usuari.

Aquest fet ha generat els últims temps la necessitat de conèixer el model de tarifació social i una demanda progressiva de suport tècnic i acompanyament en el procés d'implementació. En aquest sentit, des de la Gerència de Serveis d'Educació, en l'exercici del nostre compromís per donar suport als ens locals, hem endegat els darrers anys diferents línies de treball relacionades amb la tarifació social. Una d'aquestes línies ha estat la constitució d'un grup de treball sobre tarifació social a les escoles bressol municipals.

El grup de treball esmentat, que ha desenvolupat l'activitat entre el 2017 i el 2018, estava format per tècnics i tècniques d'educació d'ajuntaments que han implementat polítiques de tarifació social a escoles bressol municipals o que estan en procés d'aplicar-les, i també per experts en la matèria que hi han contribuït aportant coneixement i donant suport puntual. L'objectiu que tenien era generar coneixement d'una manera col·laborativa i participativa, a partir de les experiències que es duen a terme al territori i de les aportacions dels experts convidats. Concretament, ha servit per definir necessitats, compartir resultats i metodologies de treball, analitzar bones pràctiques, establir criteris de treball comuns i identificar indicadors de referència.

La publicació que teniu a les mans recull tot el coneixement generat en el context del grup de treball. Els continguts s'articulen en tres capítols i annexos. En el primer capítol s'aporten arguments i criteris que cal tenir presents a l'hora de decidir si la tarifació social és l'eina més adequada per millorar l'accessibilitat a un servei públic (criteris com el context socioeconòmic i residencial de cada municipi, l'oferta existent, els públics presents i absents o el llindar d'accessibilitat).

En el segon capítol es defineixen els aspectes metodològics que cal considerar si finalment s'implanta la tarifació social. En concret, es tracta dels conceptes clau en la configuració o el disseny de la tarifació: la capacitat econòmica, la tarifa de preus, la definició de la renda equivalent o la progressivitat de la tarifa.

El tercer capítol analitza les implicacions legals de l'aplicació de les polítiques de tarifació social. Atès que els poders públics tenen el deure de garantir l'accés als ensenyaments de l'educació infantil de primer cicle en condicions d'equitat, es fa un repàs de la normativa que empara la possibilitat de fixar un preu públic de les escoles bressols municipals mitjançant el sistema de tarifació social.

D'altra banda, els annexos són el resultat de la feina duta a terme a propòsit del grup de treball i aporten informació pràctica que complementa el text desenvolupat en els tres

capítols. Es tracta de «Procediments de la tarifació social», «Proposta d'enquesta a les famílies» i «Indicadors de context». Hi hem incorporat, també, l'annex «Exemples d'aplicació de la tarifació social», format per diverses fitxes que han omplert alguns dels ajuntaments participants amb les dades més rellevants sobre l'aplicació de la tarifació als seus municipis.

En definitiva, la Diputació de Barcelona pretén socialitzar tot el coneixement generat en l'àmbit del grup de treball sobre la tarifació social a les escoles bressol municipals. Amb aquesta publicació, doncs, vol satisfer la demanda municipal de conèixer les polítiques de tarifació i els contextos en els quals és aconsellable aplicar-la com a mecanisme de garantia d'equitat.

Aprofito l'avinentsa per agrair la feina que han dut a terme els tècnics i les tècniques tant dels ajuntaments com de la Gerència de Serveis d'Educació de la Diputació de Barcelona, que van participar activament en el grup de treball. També agraeixo a Enric Saurí, Maria Cubel i Eva Izquierdo la bona feina en la redacció d'aquesta publicació i les seves aportacions com a experts.

JORDI PLANA
Gerent de Serveis d'Educació

Context i criteris per considerar abans d'implementar la tarifació social

ENRIC SAURÍ

Introducció

En els darrers anys, els sistemes de tarifació social han adquirit un protagonisme important en l'àmbit de les polítiques públiques. La cerca d'uns serveis públics més equitatius ha impulsat diverses eines que, com en el cas de la tarifació social, poden afavorir l'augment de la rendibilitat social dels serveis públics i millorar-ne l'accessibilitat.

Tanmateix, el relat dels beneficis de la tarifació social ha sobredimensionat, sovint sense base empírica, els efectes positius d'aquesta mesura. Com altres mecanismes existents, es tracta d'una eina amb potencial per assolir més equitat dels serveis públics, però no és, de cap manera, una recepta màgica per resoldre definitivament les fragilitats dels serveis o els obstacles d'accés. És a dir, la implementació i l'èxit depenen de factors que cal prendre en consideració, perquè, en cas contrari, poden tenir impactes negatius en la sostenibilitat del servei públic. En definitiva, la cerca de la rendibilitat social ha d'anar acompanyada de la viabilitat i la sostenibilitat econòmiques del sistema.

1. Coordenades de situació en el mapa del primer cicle de l'educació infantil

1.1. La importància de l'educació primerenca

L'accés de l'infant a l'educació durant la primera infància és molt important. Es tracta d'una etapa de consolidació del desenvolupament físic, emocional i intel·lectual que cal garantir en coherència amb la igualtat d'oportunitats reconeguda en l'article 28 de la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de l'infant.

Les polítiques que s'adrecen als nens i les nenes durant l'etapa prèvia a l'escolarització obligatòria han estat identificades com a grans instruments de redistribució educativa. L'atenció socioeducativa en aquests primers anys permet detectar els problemes de desenvolupament o retard cognitiu que poden necessitar una intervenció precoç.

Tedesco (2004) afirma que la intervenció sobre l'infant ha de respondre a dos elements clau en el procés de formació del capital cognitiu i social. D'una banda, les polítiques educatives han d'incidir en el seu desenvolupament cognitiu amb una estimulació afectiva sana, una bona alimentació i unes condicions sanitàries adequades (Barnett

i Belfield, 2006; Barnett, 1995). D'altra banda, s'ha de garantir als infants provinents d'entorns desfavorits una socialització primària adequada (Huston i Wright, 1994; Agostin i Bain, 1997; Malakoff, Underhill i Zigler, 1998). Cal tenir present que els impactes es concentren en els infants de famílies més vulnerables, mentre que en els infants d'un nivell socioeconòmic mitjà i alt solen ser escassos. Això es justifica per les diferències entre els nivells d'estimulació que reben en l'entorn familiar, en el cas que no assisteixin a l'escola bressol (Cebolla-Boado, Radl i Salazar, 2014; Blasco, 2015). Diversos estudis expliquen l'associació entre l'origen social i les habilitats dels infants quan encara són petits.

Els professors Héctor Cebolla-Boado, Jonas Radl i Leire Salazar (2014) constaten que l'educació infantil és fonamental per prevenir el fracàs escolar i reduir les desigualtats en el sistema educatiu. Assenyalen que les famílies amb un nivell socioeconòmic més baix aprofiten considerablement el seu pas per l'escola bressol. Els estudis publicats han suggerit una sèrie de mecanismes per explicar la relació que hi ha entre l'origen social i les habilitats dels infants quan encara són menuts. Hi influeixen diversos elements: des dels factors genètics fins al comportament dels pares —el suport emocional, les pràctiques de criança i els estils parentals—, incloent-hi la cobertura de necessitats bàsiques com ara la nutrició, l'habitatge i la salut.

També hi ha consens en els beneficis que té, a curt i mitjà termini, l'assistència a l'escola infantil, sobretot en el cas dels nens i nenes que viuen en famílies desfavorides. Bassok (2010), per exemple, ha comprovat que als Estats Units els infants de quatre anys que van a l'escola obtenen resultats significativament més alts en les proves d'alfabetització que no pas aquells que només són cuidats pels pares. Algunes recerques (McCartney *et al.*, 2007; Bassok, 2010; Felfe i Lalive, 2012) suggereixen que aquest efecte és sistemàticament més gran entre els infants que viuen en famílies desfavorides.

En resum, tot i que la literatura empírica no ofereix resultats unànimes sobre aquesta qüestió, hi ha indicis que apunten el fet que «assistir a l'escola infantil compensa, en certa manera, els desavantatges dels infants provinents de contextos familiars amb no gaires estímuls per al seu desenvolupament cognitiu i personal» (Cebolla-Boado, Radl i Salazar, 2014, p. 25-27).

1.2. L'escola bressol en el marc d'una política pública de gran abast

Més enllà dels avantatges educatius de l'escolarització primerenca, l'educació entre els zero i els tres anys té una funció central com a política favorable a la conciliació laboral i familiar. La cura dels infants durant els primers anys de vida és assumida majoritàriament —sovint en exclusiva— per les dones. A l'origen, les anomenades *guarderies* tenien com a objectiu garantir l'atenció als nens i les nenes en horari laboral, quan les mares s'incorporaven progressivament al mercat de treball. Aquesta funció, que encara existeix avui dia, facilita la igualtat de gènere a l'hora d'accedir al mercat laboral, però també és una estratègia de prevenció de la pobresa infantil, que es redueix quan els dos adults de la unitat familiar disposen d'una feina remunerada (Blasco, 2015).

Les dues vessants de l'escolarització primerenca, entesa com a política de conciliació familiar i com a política educativa, entren sovint en conflicte, segons quina sigui l'opció de l'Administració pública per un dels dos plantejaments. Així, tot i la importància que té la inversió en la infància per reduir els desavantatges dels entorns més vulnerables, el fet de considerar les escoles infantils com a llocs d'atenció per facilitar la conciliació laboral i familiar implica que es prioritzi l'accés a aquest recurs a les famílies laboralment actives, mentre que les famílies amb una situació laboral més precària queden fora

d'aquest servei i, per tant, els nens i les nenes es troben en una situació de desavantatge socioeducatiu.

Aquesta diferenciació és important si no perdem de vista que l'educació de la primera infància no té caràcter obligatori i no és gratuïta. En el context català, la Llei d'educació del 2009 estableix que el primer cicle d'ensenyament infantil ha de tenir com a objectiu que l'infant es desenvolupi, a més de prevenir i compensar les desigualtats d'origen social, econòmic o cultural per reforçar una concepció preeminentment educativa de l'educació infantil. Ara bé, malgrat la no-gratuïtat, la llei reconeix a l'alumnat el dret a accedir a l'educació en condicions d'equitat (article 21.2.a). És a dir, cap alumne en pot resultar exclòs per motius econòmics i les administracions tenen l'obligació d'establir mesures que en garanteixin l'accés. Al mateix temps, la regulació jurídica atorga als ens municipals competències per establir escoles bressol municipals (EBM) i gestionar-les. Aquestes competències inclouen, a part de l'establiment del servei d'escola, capacitats organitzatives, la facultat de fixar diferents sistemes i la quantia dels preus públics, tant pel que fa a les quotes bàsiques mensuals com als serveis addicionals (servei de menjador o d'acollida, per exemple), la quantitat de diners dels ajuts o les bonificacions, i la capacitat, com es veurà més endavant, per afegir altres criteris d'accés als centres, més enllà dels punts genèrics establerts en el decret de la Generalitat de Catalunya.

1.3. La rendibilitat social i econòmica de l'escolarització en l'etapa de 0-3 anys

Fins fa pocs anys, el discurs sobre la rendibilitat econòmica dels serveis i el seu cost era un dels elements decisoris en l'articulació de les polítiques públiques. Es pensava en termes de sostenibilitat i es plantejava què es podia oferir en funció dels recursos públics disponibles. Però si partim de la premissa que aquests recursos són limitats, cal fer-nos preguntes sobre el perfil dels beneficiaris dels serveis públics educatius i sobre quines necessitats tenen. Són uns serveis als quals hauria de poder accedir tota la ciutadania, però en la pràctica hi ha restriccions per la manca d'oferta. L'ajustament de la demanda a l'oferta, però, fins a quin punt és aleatori i afecta uns sectors socials determinats?

Des de l'Administració és indispensable avaluar, per assegurar-lo, el «retorn social» de les polítiques públiques. És a dir, ha de mesurar el tipus d'impactes positius en la societat generats per la inversió de recursos públics per pal·liar-ne les desigualtats. Per tant, cal fer-se la pregunta de fins on s'assoleixen els objectius de les polítiques públiques.

Així doncs, és indispensable incorporar en el marc de les polítiques públiques el càlcul de la rendibilitat social. Quines són les persones o els perfils socioeconòmics que es beneficien dels serveis públics educatius? Si un servei és deficitari econòmicament, pot ser sostenible en la mesura que corregeix desigualtats socials i genera oportunitats que beneficien la societat?

L'educació primerenca té una incidència demostrada en aspectes com la igualtat d'oportunitats i genera un benefici social de llarg recorregut. Paral·lelament, diferents estudis correlacionen les millores educatives amb els beneficis econòmics —increments del PIB— a mitjà i llarg termini (Camps, 2016; Heckman, 2011). Alguns estudis estimen que els beneficis socials resultants de l'escolarització primerenca són tan elevats que poden generar una taxa de rendiment anual d'entre el 7 % i el 10 %. Cal conjugar, doncs, la inversió social amb la sostenibilitat econòmica.

1.4. La reproducció de les desigualtats com a fre a l'assoliment de l'equitat

Les desigualtats socioeconòmiques (en relació amb el cost econòmic per accedir a l'oferta d'escoles bressol i en relació amb les condicions d'ocupació dels progenitors) i les desigualtats socioeducatives (la concepció de l'escolarització primerenca com a etapa necessària per formar l'infant és més present en les classes mitjanes professionals que en les treballadores) dificulten molt l'accessibilitat al sistema públic d'ensenyament.

Diversos estudis confirmen que les variables econòmiques determinen la capacitat de les famílies a l'hora d'escolaritzar els fills en un centre d'atenció a la primera infància (0-3 anys). D'aquesta manera, els infants de famílies amb certs recursos econòmics inicien la formació abans que els que tenen menys capacitat econòmica. Als Estats Units, alguns treballs han mostrat que els nens pobres entren a l'educació primària amb dos anys menys d'escolarització que els companys amb més estatus socioeconòmic (Haveman i Wolfe, 1995).

L'accés a l'etapa preescolar també es relaciona amb el nivell instructiu maternal, de manera que els infants de mares més instruïdes són els que accedeixen més als programes preescolars i tenen un doble avantatge respecte als nens de mares amb menys capital instructiu (Zigler, Gilliam i Jones, 2006). Atès que les dones amb més estudis són, a la vegada, les que presenten taxes d'ocupació més altes, es produeix una superposició d'efectes: quan les dones amb més capital cultural —que poden proporcionar més estímuls cognitius als fills— no són a casa per motius laborals opten per l'escolarització en llars d'infants de qualitat, que proporcionaran estímuls al desenvolupament cognitiu del nen; en canvi, les mares amb menys capital instructiu —que disposen de menys recursos educatius per estimular el desenvolupament cognitiu de l'infant— tendeixen a recórrer a serveis d'atenció informals, com ara veïns o avis, que, generalment, tampoc poden transmetre les pautes de comportament o habilitats cognitives necessàries per garantir una bona entrada al món educatiu (Leibowitz, Waite i Witsberger, 1988).

Altres recerques permeten entendre la desigualtat en l'accés per raó d'origen o ètnia. Així, les variacions en els recursos socioeconòmics de què disposen els pares i les mares pertanyents a diversos grups ètnics o immigrants poden ajudar a explicar les diferències sistèmiques en els models d'escolarització dels immigrants (Gang i Zimmerman, 1999). La incorporació de la dona al món laboral varia substancialment entre els col·lectius ètnics o immigrants i, en alguns casos, és gairebé nul·la. La seva permanència a la llar té com a objectiu atendre els nens i evitar la necessitat de recórrer a serveis externs. Brayfield i Hofferth (1995) detecten en el context nord-americà una major tendència de les mares blanques i hispanes a fer ús de serveis d'atenció externa per als seus fills que el col·lectiu de mares negres. Un altre estudi (Leibowitz, Waite i Witsberger, 1988) considera que hi ha una tendència superior a organitzar la cura dels infants a partir de xarxes familiars entre les mares hispanes. Tot plegat allunya de les escoles bressol els fills de famílies de determinats col·lectius ètnics i, per tant, de l'entrada en contacte amb aquells estímuls tant cognitius com d'hàbits i comportaments que facilitarien l'èxit escolar posterior.

En definitiva, les desigualtats per raó de classe social, gènere o origen s'evidencien en l'àmbit de l'educació infantil de primer cicle; per això, l'Administració pública ha d'assegurar-ne l'oferta a totes les famílies, independentment del nivell econòmic, la composició o l'origen.

2. Els sistemes actuals de preus públics i bonificacions

Les escoles bressol, en tant que primer cicle d'educació infantil, són competència de la Generalitat de Catalunya. Tanmateix, la gestió d'aquesta funció ha estat cedida a molts ajuntaments i, per tant, s'ha establert un sistema de col·laboració entre la Generalitat i les entitats locals amb un sistema de cofinançament que ha patit modificacions els darrers anys.

Avui dia aquest cofinançament no és paritari, ja que els organismes que més recursos hi aporten són els ajuntaments. La segona contribució prové de la Generalitat, però des del curs 2012-2013 la part que li pertoca ha estat assumida per les diputacions —la subvenció de la Diputació de Barcelona als ens locals és, actualment, de 875 euros per plaça ocupada. Finalment, la tercera aportació prové de les quotes mensuals a les famílies, determinades cada any per un sistema de taxes i preus públics aplicats pel titular del servei d'escola bressol (ajuntaments o Generalitat de Catalunya).

Paral·lelament a aquest sistema de quotes mensuals, els ens municipals mobilitzen una partida pressupostària en forma de beques i ajuts amb l'objectiu de millorar l'accessibilitat a les escoles bressol (ajudes per a l'escolarització i/o el menjador i per als infants amb necessitats educatives especials). Una anàlisi general permet afirmar que una part significativa d'aquests ajuts municipals es gestionen des dels serveis socials i es destinen sobretot a les famílies més vulnerables. Aquesta focalització en la població amb més dificultats ha provocat, com a contrapartida, que els sectors amb una certa fragilitat econòmica —famílies treballadores amb un perfil socioeconòmic baix, però que no pateixen una situació de pobresa severa o no s'adeqüen estrictament als criteris establerts per l'àrea de serveis socials— no puguin, en molts casos, accedir a les ajudes. Aquests perfils familiars haurien de ser, també, l'objectiu dels ajuts a les escoles bressol municipals perquè —atesa la fragilitat econòmica i laboral— són susceptibles d'abandonar el servei o de no plantejar-se accedir-hi.

En aquest sentit, és indispensable posar de manifest les limitacions que hi ha en alguns dels sistemes d'ajuts locals en matèria d'educació. Les dades permeten afirmar que els serveis municipals educatius d'escola bressol no acaben atenent correctament tots els trams de renda. Com s'ha dit, una part substantiva d'aquest tipus de polítiques s'adrecen a les famílies amb menys recursos i amb una vulnerabilitat elevada i, en canvi, els ajuts destinats a cobrir el cost del menjador o les quotes d'escolarització per a les famílies treballadores amb un perfil socioeconòmic baix són només un element de correcció amb un impacte molt limitat. No queda clar que els sistemes d'ajuts i bonificacions actuals compleixin l'objectiu de garantir de manera equitativa l'accés a les escoles bressol, tot corregint les desigualtats per raons econòmiques de les famílies.

Pel que fa a la gestió d'aquests ajuts, s'observen dues grans dimensions: una que fa referència a les bases de les bonificacions i una altra en què s'assenyalen els sistemes de gestió.

En relació amb les bases de les bonificacions, hi ha municipis que treballen amb un sistema de bases úniques (tots els ajuts atorgats —socials, educatius o d'emergència, entre d'altres— tenen les mateixes bases i els mateixos criteris per accedir-hi) i n'hi ha uns altres que opten per un sistema de bases diferenciades en funció de l'àrea adjudicadora dels ajuts o de la tipologia dels que s'atorguen. Pel que fa als sistemes de gestió, es detecta una aposta clara perquè l'administració dels ajuts públics sigui competència de l'àmbit de serveis socials, tot i que alguns ajuntaments estableixen una gestió diferenciada dels educatius i els inscriuen en l'àrea d'educació.

En altres casos existeix un sistema de gestió integral dels ajuts que permet fer un seguiment de tots els que es donen (els d'educació, habitatge o urgència, per exemple), amb

l'objectiu de tenir una visió global dels que té cada unitat de convivència. Per descomptat, aquest darrer sistema —altament efectiu— implica el treball coordinat entre diferents àrees d'un ajuntament.

Finalment, les bonificacions s'estableixen seguint uns criteris d'atribució, determinats pels ingressos familiars i els aspectes socials. Les famílies que accedeixen a aquest sistema han d'acreditar uns ingressos mensuals nets iguals o inferiors als límits econòmics fixats per cada ajuntament —en general, els ingressos familiars mensuals s'obtenen de la suma dels ingressos procedents del pare, la mare i els fills més grans de setze anys, un cop descomptades les despeses vinculades al lloguer o a la hipoteca de l'habitatge. Pel que fa als aspectes socials de les famílies sol·licitants, es tenen en compte els diferents factors de risc detectats pels serveis socials municipals.

Ara bé, després dels criteris convé preguntar-se qui són els destinataris finals dels ajuts. Majoritàriament, les famílies receptores dels ajuts provinents de serveis socials tenen problemes econòmics seriosos. En aquest grup, hi entren aquelles que tenen uns ingressos iguals o inferiors a l'indicador de renda de suficiència de Catalunya (569,12 euros mensuals) i en queden excloses les que es troben immediatament per sobre. Com ja s'ha exposat, aquesta focalització dels ajuts en les famílies més vulnerables ha deixat en un segon pla un segment important de famílies treballadores amb un perfil socioeconòmic baix que no encaixen amb els barems econòmics dels sistemes d'ajuts. En el cas que puguin accedir a les EBM, es veuen obligades a invertir un percentatge significatiu de la seva renda en l'escolarització dels infants.

3. La tarifació social. Una eina per millorar l'accessibilitat a les escoles bressol?

En la mesura que una part significativa dels sistemes d'ajuts i bonificacions està orientada a les famílies amb més vulnerabilitat, es fa evident la desatenció de les que, malgrat que no s'ajusten als criteris establerts per les bases dels ajuts, tenen dificultats objectives per escolaritzar a jornada completa els seus infants de zero a tres anys. Aquests perfils familiars es veuen obligats a pagar el cost del servei estipulat per un preu únic, tot i que la seva renda estigui per sota de la mitjana poblacional. És a dir, les famílies que superen amb escreix el llindar econòmic paguen el mateix preu que les que el depassen molt lleugerament.

Davant d'aquesta situació, els sistemes de tarifació social poden contribuir a millorar l'accessibilitat de determinats perfils socials, tipificats com a classe treballadora. Mitjançant aquesta eina es configura un escalat de preus públics progressius que es vinculen a la renda de cada unitat familiar.

L'objectiu consisteix a estipular una gradació que permeti un preu just per a totes les famílies usuàries. La idea fonamental considera que el preu públic dels serveis educatius municipals no ha de ser uniforme, sinó que s'ha de determinar segons la capacitat econòmica de les famílies i el nombre de membres de la llar familiar. En realitat, es tracta d'integrar el sistema de bonificacions existent directament en el preu, de manera que el càlcul del preu net o real que hagi de pagar l'usuari del servei es pugui fer de manera automàtica i transparent segons la renda i la composició familiars.

La proposta de tarifació social implica un ajustament del preu del servei en funció de cada llindar de renda. És a dir, s'estableixen diversos trams o intervals de renda familiar a partir dels quals cada família té diferents bonificacions (per exemple, des de boni-

ficacions que van del 10 % al 90 % del cost del servei per a les rendes més baixes fins al pagament del 100 % del preu actual o superior per a les rendes més altes). Es procura apuntalar la viabilitat i sostenibilitat del sistema mitjançant un augment de la quota a les famílies amb ingressos elevats perquè, d'aquesta manera, contribueixin a fer econòmicament més sostenible el servei.

Hi ha tres aspectes que les administracions locals han de tenir en compte a l'hora d'implementar aquest sistema de preus públics:

- La progressivitat del sistema de preus i, per tant, l'efecte redistributiu implícit. El sistema serà més o menys progressiu depenent del nombre d'interval·ls de renda considerats i dels preus associats a cada interval.
- La definició dels preus que han de pagar els usuaris (o possibles usuaris) amb menys recursos. Això és cabdal si se'n vol facilitar l'accés als col·lectius amb més dificultats econòmiques.
- La quantitat de recursos que es volen destinar a subvencionar el servei, és a dir, la part del cost del servei assumida per l'entitat local.

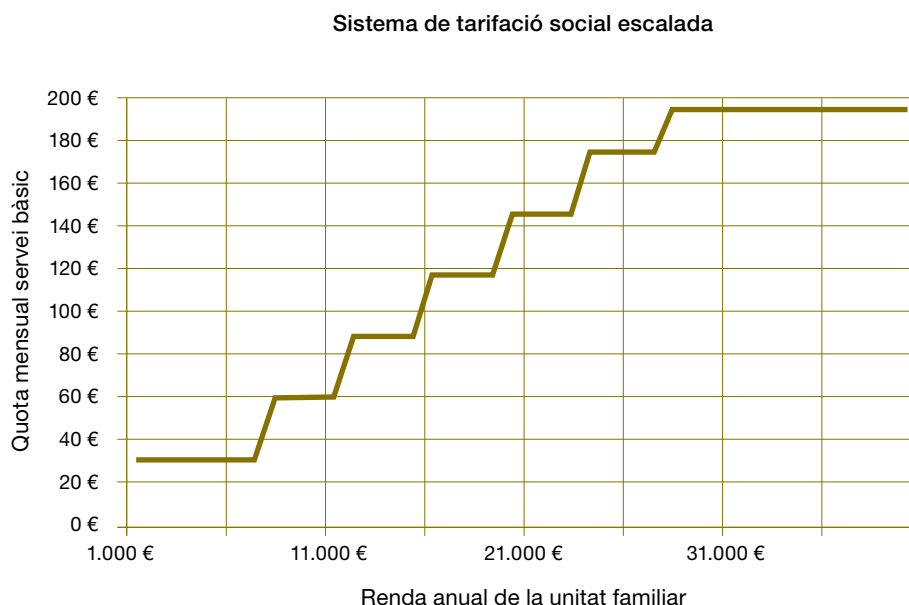
Aquest darrer punt és molt rellevant, ja que condiciona del tot la viabilitat econòmica de la proposta de tarifació social. A més, no es pot perdre de vista que avui dia el finançament provinent de la Generalitat —actualment assumit per les diputacions— és de 850 euros per plaça i que, per tant, els ajuntaments o els usuaris estan obligats a fer un esforç econòmic superior. Així doncs, és possible que el canvi de sistema suposi un augment dels recursos econòmics destinats per un ajuntament a les escoles bressol. Ara bé, la dimensió amb la qual es relaciona això depèn de dos elements: la definició del grau de progressivitat i el percentatge de les bonificacions, d'una banda, i l'estructura de la renda familiar de les famílies usuàries (o potencialment usuàries) de les escoles bressol, de l'altra. Queda clar que com més baixes siguin les rendes de les famílies usuàries més alt serà el cost assumit per l'ajuntament.

3.1. De la progressivitat escalada o per parts a la progressivitat exponencial creixent

El sistema d'escalat parteix d'una lògica estratificada per interval·ls en què s'assigna una quota determinada a les famílies que tenen una renda familiar ubicada en un ventall econòmic concret prèviament definit pels serveis municipals.

Es tracta d'un model en el qual totes les famílies d'un tram definit paguen la mateixa quota, sense cap variació o modificador. Per exemple, un nucli familiar de tres membres, amb uns ingressos anuals de 10.475 euros, paga la mateixa quota mensual que un altre de tres membres amb uns ingressos anuals de 15.600 euros. En canvi, un segon nucli que percep 10.450 euros anuals s'ubica en un tram inferior i, per tant, la quota es redueix bastant. Per una diferència anual de vint-i-cinc euros en la renda familiar, el primer nucli ha de pagar cada mes un import significativament superior al del segon. D'aquesta manera, les rendes més altes de cada tram de tarifació (en l'exemple anterior, el nucli familiar de tres membres que ingressa 15.600 euros) aporten la mateixa quota que les rendes més baixes situades en el mateix tram; per tant, s'acaben beneficiant d'aquesta lògica esglaonada vigent. La gràfica següent mostra la dinàmica exposada.

Ara bé, podem contraposar aquest sistema per trams a un model tarifari més progressiu que permeti augmentar l'efecte redistributiu implícit en el sistema de tarifació social. El sistema és més o menys gradual, depenent del nombre d'interval·ls de renda inclosos i dels preus que hi estiguin associats. Per tant, un sistema més progressiu ha de tenir dos condicionants:

- Una fórmula de càlcul que doni més continuïtat a la progressivitat. Aquest nou càlcul comportaria que cada nucli familiar tingués un preu del servei específic determinat per la seva renda familiar anual.
- Un augment del topall de les quotes més altes per incrementar els recursos que es podrien destinar a sufragar el dèficit en el sistema d'escoles bressol, que, per als trams més baixos, pot suposar la implementació d'un model de quotes més progressiu. Una quota màxima per sobre del preu mitjà pot significar un augment dels ingressos anuals que es poden destinar a millorar la sostenibilitat econòmica del sistema públic d'escoles bressol.

Així doncs, l'augment de la progressivitat en els sistemes de tarifació social ha d'incorporar unes correccions al càlcul de la quota mensual que permetin aplicar una progressivitat contínua o lineal. No obstant això, qualsevol increment de la linealitat en la progressivitat ha de prendre en consideració l'esforç econòmic anual de les famílies per evitar que les que tinguin menys recursos hagin de fer un sobre'esforç relatiu massa elevat.

4. Elements que cal considerar a l'hora d'implementar la tarifació social

Les administracions públiques tenen un paper cabdal per millorar l'accessibilitat al sistema públic d'escoles bressol. Són els agents responsables d'assegurar un model més equitatiu que permeti generar oportunitats reals d'èxit educatiu per a tothom, començant per l'educació infantil de primer cicle. Pel que fa a les estratègies per assolir aquests objectius, la tarifació social pot ser una bona eina en aquest sentit. Tanmateix, abans

d'implementar aquest sistema cal considerar un conjunt de factors que en determinin tant la viabilitat com la rendibilitat en un context determinat. Ras i curt, hi ha contextos en els quals la tarifació social afavoreix l'accessibilitat, però en d'altres els costos d'implementació i manteniment són superiors als beneficis socials obtinguts. A continuació apuntem alguns dels factors o criteris que convé tenir presents abans de desplegar un mètode basat en la tarifació social.

4.1. Clarificació dels objectius i de la voluntat política

Qualsevol intent de tarifació social ha de passar per un procés de reflexió sobre els objectius que es volen assolir i els costos i beneficis que implica. Què vol aconseguir l'equip de govern? Hi ha una aposta per l'equitat i la millora de l'accessibilitat? L'equip de govern té l'obligació d'avaluar —i, si escau, d'assumir— els costos econòmics i polítics d'implementar aquest sistema. Per tant, cal ser conscients que una tarifació social altament progressiva —amb molts trams que oscil·len entre un preu mínim molt econòmic i un preu màxim significativament superior al preu mitjà— tindrà un impacte considerable en el pressupost municipal. D'aquesta manera, cal fer un estudi econòmic acurat per garantir la sostenibilitat econòmica del sistema i per assumir que caldrà destinar més recursos econòmics al finançament de les escoles bressol municipals.

Paral·lelament, l'equip de govern ha de ser conscient de la impopularitat de la mesura entre algunes famílies de classe mitjana o alta de les escoles. Per a moltes famílies escolaritzades és possible que la quota mensual augmenti amb el nou sistema tarifari; per tant, caldrà fer-se càrrec de les possibles crítiques i mobilitzacions de les persones afectades. Atesa aquesta situació, cal bastir argumentaris per donar a conèixer els beneficis socials i col·lectius derivats d'aquest sistema. En qualsevol cas, no es pot obviar que en ajuntaments en els quals s'ha aplicat la tarifació social a les escoles bressol l'índex de fugida d'aquests perfils familiars és molt baix. A més, s'ha observat que en les poblacions on s'ha implementat aquest mètode hi ha hagut canvis en la morfologia dels públics presents, de manera que ha augmentat l'heterogeneïtat social a les escoles bressol.

4.2. Anàlisi del context socioeconòmic i residencial del municipi

Abans d'emprendre la tarifació social és indispensable radiografiar l'estructura econòmica i social del municipi. Quina és la distribució de la renda familiar? Quina és la taxa d'atur? Hi ha moltes famílies perceptores d'ajuts públics? Quina estructura econòmica té el municipi? Hi ha molts desplaçaments per raons laborals? L'anàlisi de la morfologia de les rendes familiars al municipi és essencial per establir un model amb criteris i llinars ajustats al context social. Conèixer les rendes de les unitats familiars amb edat de tenir fills de zero a tres anys ha de permetre fixar un preu mínim, un preu màxim i una estructura de trams adaptats a la realitat de les famílies. És a dir, en aquells municipis amb una renda mitjana més baixa caldrà considerar la possibilitat d'establir un preu mínim d'accés al servei inferior al d'aquells municipis amb rendes mitjanes més altes.

Paral·lelament, cal analitzar la morfologia de l'assistencialitat. En aquests casos s'ha de treballar amb l'àmbit de serveis socials per detectar el nombre i els perfils de les famílies perceptores de beques i ajuts amb l'objectiu d'ajustar, si cal, el preu mínim de les escoles bressol o d'implementar un tram 0 en el sistema de tarifació social que doni cobertura a les famílies més vulnerables.

Finalment, un altre factor per considerar és la ubicació de les escoles i quins barris o àrees d'influència tenen. Són escoles properes al nucli de població? Són escoles allunyades?

Quins perfils socials viuen als barris més pròxims? Els públics presents a l'escola bressol resideixen a prop de l'escola o han de fer un desplaçament llarg per accedir-hi? Aquesta anàlisi permetrà veure si els centres educatius són escoles de proximitat i, per tant, si tenen un índex significatiu de famílies residents al barri o en barris propers. L'estudi de la mobilitat i de la residència aporta dades que permeten acotar la composició social del sistema de les escoles bressol municipals.

Entre d'altres, cal recollir les variables següents:¹

- Estructura de la població per sexe i edat
- Taxa migratòria i origen
- Nivell d'instrucció de la ciutat per franges d'edat
- Taxa de fecunditat
- Taxa d'atur i d'ocupació en funció del sexe, l'edat i el sector laboral
- Renda familiar mitjana disponible
- Estudi de les propietats (lloguers, hipoteques...)
- Planificació urbanística (futur creixement urbanístic)

4.3. Anàlisi de l'oferta

Entre els anys 2004 i 2008 es van crear trenta mil places públiques d'escola bressol a Catalunya i, com a conseqüència d'aquest fet, l'oferta educativa i la taxa d'escolarització van augmentar. A partir del 2008, la crisi econòmica va aturar la creació progressiva de places, va alterar-ne els preus, va modificar la composició social dels usuaris i va incrementar les dificultats d'accés de determinats perfils socials.

Pel que fa a la taxa d'escolarització catalana, per al curs 2016-2017 la taxa total —el nombre d'infants de zero a tres anys escolaritzats— era del 38,2 %, mentre que la taxa d'escolarització pública era del 23,9 %.² A la demarcació de Barcelona, els municipis de més de deu mil habitants presenten una oferta de places públiques encara deficitària. En relació amb les taxes d'escolarització, cal tenir present que els darrers anys hi ha influït una tendència demogràfica decreixent, atesa la reducció de la natalitat i l'aturada dels moviments migratoris, i una reducció de la demanda generada pels efectes de la crisi econòmica.³ Entre els cursos 2011-2012 i 2014-2015, l'educació infantil de primer cicle va perdre el 12,7 % de l'alumnat. Ara bé, com assenyalen Bonal i Saurí (2017), sobre aquest decreixement també incideix la crisi econòmica, perquè l'augment de l'atur ha reduït les necessitats de conciliació de la vida laboral i familiar; a més, la precarització econòmica de moltes famílies i la retallada de la despesa pública han fet més difícils les possibilitats d'accés. La reducció de la demanda ha estat asimètrica. Mentre que als mu-

1 Aquestes variables no només s'han de recollir de manera agregada (el total de la ciutat), sinó que, si és possible, s'haurien de recopilar, almenys algunes, per barri o secció censal.

2 Dades elaborades per la Gerència de Serveis d'Educació de la Diputació de Barcelona a partir de les dades estadístiques del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya i d'Idescat.

3 Com indica el document *Projeccions de població 2013-2051: principals resultats*, «els naixements disminuiran progressivament, continuant la tendència iniciada el 2009 fins a nivells semblants a la dècada dels anys noranta, quan es va registrar el mínim de naixements a Catalunya. El descens de naixements ve determinat per la disminució del nombre de mares potencials, ja que arriben a l'edat fèrtil les dones de generacions menys nombroses. [...] La baixa fecunditat recent i present provocarà que el nombre de mares potencials disminueixi en el futur. Les cohorts de dones que neixen ara són inferiors a les de les seves mares. En el futur, quan aquestes dones hagin crescut i tinguin com és previsible una fecunditat inferior a 2,1 (índex de reemplaçament), el nombre de naixements continuarà disminuint» (IDESCAT, 2014, p. 9-10).

nicipis petits la disminució de sol·licituds ha deixat places vacants, als municipis grans es constata un dèficit d'oferta pública. Els municipis més grans mantenen un percentatge més alt d'ocupació a causa de la limitació de places públiques i la pressió poblacional.

Atesa la dinàmica general exposada, és essencial observar quina és l'oferta de places al municipi i comprovar si s'ajusta a una demanda potencial. És a dir, calcular la taxa de cobertura pública i total (percentatge de places d'escola bressol en relació amb el total de la població de zero a tres anys), la taxa d'escolarització pública i total (percentatge de la població de zero a tres anys escolaritzada a les escoles bressol en relació amb el total de la població de zero a tres anys) i la taxa d'ocupació de les escoles (percentatge d'ocupació de les places existents) i contrastar-les amb les projeccions de població existents. Hi ha prou places públiques? En sobren o en falten? Cal ajustar preus perquè la taxa d'escolarització és molt baixa i hi ha places vacants? Òbviament, els municipis amb taxes d'ocupació baixes estan obligats a reconduir aquesta situació. Disposar de places públiques d'escola bressol i no ocupar-les a causa, per exemple, d'un preu excessivament elevat no és defensable des d'un punt de vista de política pública. En qualsevol cas, aquestes són algunes de les qüestions que cal plantejar-se.

Finalment, també és essencial analitzar el paper de la xarxa d'escoles bressol privades o d'altres serveis d'atenció a la petita infància no normalitzats. Quin tipus de competència té aquest sector? Quins perfils socials hi accedeixen? Com impacta la seva flexibilitat horària davant d'una rigidesa horària i de calendari més gran de les escoles bressol municipals? Hi ha convenis amb la xarxa privada per incorporar infants amb necessitats educatives especials o infants en situació de vulnerabilitat (via serveis socials)? Totes aquestes qüestions influeixen indubtablement sobre el sistema local d'escoles bressol i, per tant, cal considerar-les per disposar d'una anàlisi ajustada de l'educació infantil de primer cicle.

4.4. Anàlisi dels públics presents i absents

Un cop hem observat el context social i les característiques de l'oferta d'educació infantil de primer cicle, cal fer una aproximació tant als perfils familiars que accedeixen a les escoles bressol públiques com als perfils familiars que no hi accedeixen. És a dir, és essencial analitzar els públics presents i els públics que hi són absents.

En primer lloc, s'ha de detectar quins són els perfils socials de la població usuària dels serveis d'escola bressol (origen, nivell d'instrucció, nivell de renda, ocupació, residència, etc.) per constatar si es tracta d'un sistema heterogeni (presència de diversos segments socials) o d'un sistema homogeni (concentració d'un determinat segment social, normalment de classe mitjana o mitjana-alta). En segon lloc, cal entendre el perfil social de la població que en queda exclòs i determinar quins segments no hi accedeixen per efectes de l'aleatorietat (es porta a terme un sorteig per obtenir plaça entre les famílies empatades en la puntuació d'accés) o per abandonament propi per raons econòmiques, laborals o horàries. En tercer lloc, s'ha d'establir si existeix un contingent de famílies susceptibles d'abandonar el centre (públics vulnerables que, davant de qualsevol variació econòmica, deixarien l'escola bressol). Finalment, si es comparen els perfils dels públics presents i els perfils socials de les famílies entre vint-i-cinc i quaranta-cinc anys residents al municipi es pot detectar el perfil social de la població absent en els serveis d'escola bressol municipal o, el que és el mateix, els públics absents.

La configuració de la morfologia social de les escoles bressol municipals (els que hi accedeixen i els que no hi accedeixen) ha de permetre veure el grau d'accessibilitat i equitat del sistema i, per tant, ha de poder respondre la qüestió sobre els sectors socials als

quals arriba i copsar-ne el grau de rendibilitat social. Trobar resposta a aquestes preguntes és indispensable per emprendre una bona planificació educativa i, per descomptat, per implementar la tarificació social.

Cal determinar si els públics que hi ha a les escoles bressol municipals es corresponen amb el context social del municipi. Per fer-ho, és necessari recollir diversos indicadors de perfil social de les famílies per fixar, a *posteriori*, la comparació amb la mitjana de la ciutat. Algunes de les variables que han de permetre clarificar els públics presents són les següents:

- Sexe i edat de les famílies
- Lloc de naixement i nacionalitat (dels progenitors i de l'infant)
- Nivell d'instrucció dels progenitors
- Renda familiar disponible
- Situació laboral i ocupació
- Lloc de residència (població o barri)
- Habitatge de lloguer o de propietat (pagament d'hipoteca?)
- Desplaçament a l'escola bressol (a peu o amb vehicle).
- Horaris familiars (logística familiar)

4.5. Anàlisi del llindar d'accessibilitat

Diversos estudis (Rovira, Saurí i Bonal, 2013; Síndic de Greuges, 2015) posen de manifest que hi ha diversos factors, juntament amb els econòmics, que intervenen en l'accessibilitat —i, després, el manteniment— a les escoles bressol. Atesa la incidència d'aquesta multiplicitat d'elements, és imprescindible analitzar-los abans d'implementar la tarificació social. A continuació en detallem alguns.

4.5.1. Criteris i barems de puntuació en l'accés a les escoles bressol municipals

El Decret 75/2007, de 27 de març, estableix el procediment d'admissió de l'alumnat —tant els criteris generals com els complementaris— als centres en els ensenyaments sufragats amb fons públics. Ara bé, els principis establerts en la normativa general d'admissió no donen prioritat d'accés a les famílies de rendes baixes. Fins ara no hi ha hagut avenços significatius pel que fa a la consideració del criteri de renda per admetre l'alumnat, fonamental per combatre les desigualtats socials en l'accés a l'educació infantil de primer cicle. De fet, en els darrers anys s'ha constatat el caràcter restrictiu de l'aplicació del criteri de renda en l'admissió, que només pot ser al·legat pels progenitors que perceben una renda mínima d'inserció, d'acord amb el que estableix el decret esmentat.

En el cas de les persones amb rendes baixes, és de vital importància incorporar criteris que prioritzin que els seus fills siguin admesos. El Decret 75/2007 preveu en la disposició addicional quarta (sobre admissió de l'alumnat a les llars d'infants o a les escoles bressol) que els ajuntaments puguin assumir competències en matèria d'admissió: «els ajuntaments que hagin assumit la competència en matèria d'admissió d'alumnat podran elaborar el seu propi barem».

Tanmateix, malgrat aquest marge de discrecionalitat per establir criteris de prioritat en l'accés al sector públic, les dades indiquen que en termes generals els aspectes que regulen l'admissió d'alumnat a escala local no amplien la consideració del criteri de renda previst per la normativa d'admissió de caràcter general i no discriminen positivament els infants de rendes baixes i mitjanes-baixes en l'accés. En aquest sentit i tenint en compte que han de competir amb la resta dels sol·licitants per unes places limitades, cal ob-

servar si la lògica del «sorteig» limita l'accés a les escoles bressol municipals a les famílies amb rendes més modestes. En cas afirmatiu convindria incorporar, paral·lelament a la tarifació social, mesures de discriminació positiva en l'admissió d'alumnat que prové de famílies amb fragilitat econòmica, ja que de cap manera poden assumir —perquè queden fora del sistema públic per la lògica de l'aleatorietat— el cost d'un centre privat.

4.5.2. Horaris i calendari escolar

Un altre factor decisor en la tria d'escola bressol fa referència a la flexibilitat horària i a la conciliació laboral durant els períodes de vacances. Les dades indiquen que hi ha un perfil de famílies que inscriuen els infants als centres privats per la flexibilitat horària que ofereixen. Aquesta flexibilitat és un punt que determina la inscripció de famílies en què els pares i les mares tenen jornades laborals llargues, rígides i difícils de conciliar, però que malgrat tot opten per treballar abans que abandonar el mercat laboral. Amb tota seguretat són el perfil potencialment perdut de les escoles bressol municipals, ja que es tracta de famílies treballadores, sense recursos per contractar una persona que s'ocupi dels fills durant les hores que no cobreix l'escola municipal, però que, en canvi, han de pagar quotes més elevades en un centre privat per poder conciliar l'atenció als infants i la feina.

Més enllà d'aquesta hipòtesi, les famílies sovint apunten que la rigidesa horària de les escoles bressol municipals s'adapta poc a les necessitats familiars. Una queixa generalitzada fa referència als horaris d'acollida (no comença abans de les vuit del matí) i als de recollida (els centres públics pleguen a les cinc de la tarda). Davant la impossibilitat d'avançar l'acollida (en els casos dels pares i de les mares que no poden combinar l'entrada a la feina amb la de l'escola bressol) o d'allargar la recollida (trenta minuts o una hora), moltes famílies tenen la necessitat d'articular estratègies (ús de les xarxes familiars o de cangurs, canvis en els horaris laborals, etc.) per poder recollir els infants.

Atesa aquesta realitat, les administracions han d'estar amatents per copsar l'índex de fugida relacionat amb els problemes derivats dels horaris i d'uns períodes de vacances que, sovint, no s'ajusten a les necessitats familiars. La detecció i la resolució d'aquestes problemàtiques pot potenciar, com les altres mesures abordades en aquest punt, l'impacte positiu de la tarifació social.

4.5.3. Servei de menjador

Un altre factor que dificulta l'accessibilitat a les escoles bressol municipals és el cost del servei de menjador. Diferents estudis (Rovira, Saurí i Bonal, 2013) constaten que l'impacte econòmic que suposa té un pes important en l'«efecte fugida» (o de no matriculació) de les escoles bressol. Per a moltes famílies, aquest servei no esdevé una opció real i tan sols l'usen en casos puntuals.

És imprescindible tractar de l'impacte real que té el servei de menjador en les famílies que en són usuàries. Si calgués, convindria establir una certa gradació de preus del menjador —alguns municipis estableixen un sistema de tarifació social en aquest servei— o potenciar la dotació pressupostària per a beques i reestructurar els barems d'accés en el cas d'aquells sistemes d'ajuts públics amb criteris massa restrictius. L'establiment d'alguna d'aquestes mesures, al costat de la tarifació social del servei bàsic, faria més accessibles les escoles bressol municipals. La tarifació social es pot aplicar, també, al servei de menjador.

4.5.4. El càlcul de l'esforç econòmic familiar

A l'hora de fixar els preus públics per als serveis d'escola bressol, cal prendre en consideració l'esforç econòmic anual que fan els pares i les mares per evitar que les unitats

familiars amb menys recursos tinguin una despesa econòmica massa elevada. És a dir, és convenient dur a terme una extrapolació prèvia sobre l'impacte que l'escolarització dels infants té en les diferents economies familiars. Aquest càlcul d'esforç econòmic (és a dir, l'impacte dels costos derivats de l'escolarització en l'economia de cada família) considera les dues quotes més «usuals»: la mensual d'escolarització i la del menjador escolar. Malgrat l'existència d'altres usos (quota per acollida, per permanència, per berenar, etc.), el més pertinent per facilitar els càlculs és prendre com a referència les quotes centrals en aquesta projecció d'esforç. Així doncs, el que es pot definir com a *esforç econòmic familiar agregat* és la suma de l'impacte anual de les quotes d'escolarització i de menjador.

Sistema de càlcul

- Càlcul del percentatge de renda familiar que anualment cada família destina a pagar la quota d'escolarització (per a un infant).
- Càlcul del percentatge de renda familiar que anualment cada família destina a pagar el menjador escolar (per a un infant).
- Sumatori de tots dos percentatges a fi d'obtenir l'esforç econòmic familiar agregat.

El càlcul de l'esforç econòmic familiar agregat ha de permetre, doncs, copsar les diferències en l'esforç econòmic de les famílies usuàries de les escoles bressol municipals. Quins perfils familiars han de fer més esforç relatiu? La resposta a aquesta qüestió explica el grau de progressivitat i d'accessibilitat del sistema d'escoles bressol avaluat.

4.6. El disseny d'eines per avaluar la tarificació social

Tota política pública requereix una avaluació per assegurar l'assoliment, o no, dels objectius fixats. Aquesta valoració ha d'oferir una panoràmica sintètica dels canvis que ha produït la tarificació social en el sistema d'escoles bressol. És a dir, ha de permetre entendre l'impacte de la mesura en els usuaris de les escoles. Es tracta, doncs, de mostrar alguns resultats generals que permetin orientar la presa de decisions en la distribució de recursos públics per millorar l'equitat en l'accés als centres educatius.

Paral·lelament a aquesta avaluació conjuntural, les administracions locals haurien de ser capaces d'aplegar i analitzar dades de manera continuada amb l'objectiu de radiografiar l'evolució del servei. A continuació en donem alguns exemples:

- **Indicadors de perfils socials.** Ampliar les dades que es demanen a les famílies en el moment de la inscripció: edat dels pares, nivell d'instrucció, professió, origen, residència, etc.
- **Avaluació continuada de la rendibilitat social del servei.** Analitzar el perfil social de les famílies de cada curs i l'esforç econòmic familiar.

En el cas de fer una enquesta per conèixer el públic potencial, cal tenir en compte diversos aspectes. En primer lloc, quins dispositius es poden emprar: per exemple, si es poden aprofitar les jornades de portes obertes dels centres o la preinscripció; si el municipi disposa d'una enquesta de ciutat, hi podria incloure alguna o algunes de les preguntes que hi ha relacionades al final d'aquest apartat. En segon lloc, la durada de l'enquesta (no hauria de ser gaire llarga, per evitar una resposta desmotivada, ni gaire

curta, perquè la informació important no en quedi exclosa). A més, un aspecte molt important és que l'enquesta ha d'informar sobre l'objectiu de les preguntes. Alguns dels ítems que podria incloure són aquests:

Per a les famílies que s'acosten a l'escola bressol per primera vegada

- Altres opcions en cas de no aconseguir una plaça al centre
- Nivell d'estudis
- Ocupació
- Municipi
- Horari laboral
- Horari ideal del centre
- Motiu de la preinscripció
- Com van conèixer l'escola
- Tipus d'habitatge (lloguer o propietat)
- Disponibilitat de vehicle propi
- Anys de residència al municipi
- Nombre de persones que formen el nucli familiar
- Nombre de fills que conviuen al mateix domicili i edats corresponents
- Nombre de fills que no conviuen al mateix domicili i edats corresponents
- Nivell de renda

Per a les famílies usuàries de l'escola bressol

- Nivell d'estudis
- Ocupació
- Municipi
- Horari laboral
- Horari ideal del centre
- Motiu de la preinscripció
- Com van conèixer l'escola
- Tipus d'habitatge (lloguer o propietat)
- Disponibilitat de vehicle propi
- Anys de residència al municipi
- Nombre de persones que formen el nucli familiar
- Nombre de fills que conviuen al mateix domicili i edats corresponents
- Nombre de fills que no conviuen al mateix domicili i edats corresponents
- Nivell de renda

Glossari

Equitat: concepte que fa referència a la igualtat d'oportunitats a l'hora d'accedir a l'educació infantil de primer cicle. En la mesura que no totes les famílies tenen la mateixa capacitat per incorporar-se a les escoles bressol (obstacles econòmics, culturals, etc.), cal establir mecanismes que en garanteixin o possibilitin l'accés. En aquest sentit, l'Administració ha de destinar els recursos suficients perquè tots els infants tinguin les mateixes possibilitats d'accedir al sistema d'escoles bressol.

Esforç econòmic familiar: percentatge de la renda familiar anual destinat a les despeses d'escola bressol (quota d'escolarització, de menjador, de serveis complementaris, etc.).

Indicador de renda de suficiència de Catalunya (IRSC): indicador fixat per la Llei de pressupostos de la Generalitat que permet valorar la «situació de necessitat» d'una família per poder accedir a les prestacions socials de les administracions públiques. Per a l'exercici 2017, el valor d'aquest indicador es va establir en 569,12 euros mensuals i 7.967,73 euros anuals.

Públics absents: famílies que no es plantegen inscriure els fills en escoles bressol o que en queden excloses durant el procés d'accés per manca de places o per raons econòmiques, laborals o horàries.

Públics presents: famílies usuàries (és a dir, amb algun infant matriculat) del servei d'escoles bressol.

Públics vulnerables: famílies susceptibles d'abandonar l'escola bressol davant de qual-sevol variació econòmica (atur, disminució de la jornada laboral, no percepció d'ajuts públics, etc.).

Rendibilitat social: principi que pretén identificar el nivell de representativitat social que hi ha entre els usuaris o beneficiaris d'un servei públic. Indica quins són els perfils socials que es beneficien d'un servei públic. En la mesura que un servei públic és accessible a un ampli ventall de perfils socials representa una alta accessibilitat i, per tant, tindrà una elevada rendibilitat social.

Taxa d'escolarització de les escoles bressol: percentatge de la població de zero a tres anys escolaritzada a les escoles bressol en relació amb el total de la població de zero a tres anys.

Taxa d'ocupació de les escoles bressol: percentatge d'ocupació de les places d'escola bressol existents a la xarxa.

Taxa de cobertura de les escoles bressol: percentatge de places d'escola bressol en relació amb el total de la població de zero a tres anys.

Bibliografia

- AGOSTIN, T. M.; BAIN, S. K. «Predicting Early School Success with Developmental and Social Skills Screeners». *Psychology in the Schools*, vol. 34, núm. 3 (1997), p. 219-228.
- BARNETT, S. «Long-Term Effects of Early Childhood Programs on Cognitive and School Outcomes». *The Future of Children. Long-term Outcomes of Early Childhood Programs*, vol. 5, núm. 3 (hivern 1995), p. 25-50.
- BARNETT, S.; BELFIELD C. «Early Childhood Development and Social Mobility». *The Future of the Children*, vol. 16, núm. 2 (tardor 2006), p. 73-98.
- BASSOK, D. «Do Black and Hispanic Children Benefit more from Preschool? Understanding Differences in Preschool Effects across Racial Groups». A: *Child Development* (novembre-desembre 2010). Society for Research in Child Development.
- BLASCO, J. *Mesures contra la pobresa infantil: Ampliació selectiva d'escoles bressol i extensió de la tarificació social*. Barcelona: UNICEF Comitè Catalunya, 2015.

- BONAL, X.; SAURÍ, E. «Equitat en l'accés a les escoles bressol municipals». A: *Observatori de l'educació local. Informe 2016*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2017. (Col·lecció Eines, Sèrie Educació; 1), p. 26-35.
- BRAYFIELD, A.; HOFFERTH, S. L. «Balancing the Family Budget: Differences in Child Care Expenditures by Race/Ethnicity, Economic Status, and Family Structure». *Social Science Quarterly*, núm. 76 (1995), p. 158-177.
- CAMPS, E. «The Impact of Investment in Human Capital on Economic Development: An Empirical Exercise Based on Height and Years of Schooling in Spain (1881-1998)». *Working Papers*, núm. 1514 (2016). Barcelona: Departament d'Economia i Empresa de la Universitat Pompeu Fabra.
- CEBOLLA-BOADO, H.; RADL, J.; SALAZAR, L. *Aprenentatge i cicle vital. La desigualtat d'oportunitats des de l'educació preescolar fins a l'edat adulta*. Barcelona: Obra Social "la Caixa", 2014.
- FELFE, C.; LALIVE, R. «Early Child Care and Child Development: For Whom it Works and Why». *IZA Discussion Paper*, núm. 7100 (desembre 2012).
- GANG, I.; ZIMMERMAN, K. «Is Child Like Parent? Educational Attainment and Ethnic Origin». *IZA Discussion Paper*, núm. 57 (setembre 1999).
- HAVEMAN, R.; WOLFE, B. «The Determinants of Children's Attainments: Findings and Review of Methods». *Journal of Economic Literature*, núm. 33 (1995), p. 1829-1878.
- HECKMAN, J. «Skill Formation and the Economics of Investing in Disadvantaged Children». *Science*, vol. 312, núm. 5782 (2006).
- «The Economics of Inequality. The Value of Early Childhood Education». *American Educator*, vol. 35, núm. 1 (2011), p. 31-35.
- HUSTON, A. C.; WRIGHT J. C. «Educating Children with Television: The Forms of the Medium». A: *Media, Children, and the Family: Social Scientific, Psychodynamic, and Clinical Perspectives*. Hillsdale (Nova Jersey): Lawrence Erlbaum Associates, 1994. (Lea's Communication Series), p. 73-84.
- IDESCAT. *Projeccions de població 2013-2051: principals resultats*. Barcelona: Institut d'Estadística de Catalunya, 2014.
- LEIBOWITZ, A.; WAITE, L. J.; WITSBERGER, C. *Child Care for Preschoolers: Differences by Child's Age*. Santa Monica: Rand Corporation, 1988.
- MALAKOFF, M. E.; UNDERHILL, J. M.; ZIGLER, E. «Influence of Inner-city Environment and Head Start Experience on Effectance Motivation». *American Journal of Orthopsychiatry*, vol. 68, núm. 4 (1998), p. 630-638.
- MCCARTNEY, E. [et al.]. «An RCT and Economic Evaluation of Direct versus Indirect and Individual versus Group Modes of Speech and Language Therapy for Children with Primary Language Impairment». *Health Technology Assessment*, vol. 11, núm. 11 (2007), p. 1-139.
- ROVIRA, M.; SAURÍ, E.; BONAL, X. «Rendibilitat social dels serveis públics educatius. Una proposta d'anàlisi per a Sant Feliu de Llobregat». *Working Papers*, núm. 319 (2013). Barcelona: Institut de Ciències Polítiques i Socials (ICPS).
- SÍNDIC DE GREUGES. *Informe sobre la igualtat d'oportunitats a l'educació infantil (0-3 anys)*. Barcelona: Síndic de Greuges de Catalunya, 2015.
- TEDESCO, J. C. «Igualdad de oportunidades y política educativa». *Cuadernos de Pesquisa*, vol. 34, núm. 123 (2004), p. 555-572.
- UNESCO. *Repensar l'educació. Vers un bé comú universal?* Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya, 2015.
- ZIGLER, E.; GILLIAM, W. S.; JONES, S. M. *A Vision for Universal Preschool Education*. Nova York: Cambridge University Press, 2006.

Aspectes metodològics de la tarifació social

MARIA CUBEL

1. Aspectes preliminars de la tarifació social

L'objectiu principal de la tarifació social aplicada als serveis educatius no obligatoris és garantir-ne l'accés a les famílies amb menys recursos. Per tant, es tracta d'assegurar la igualtat d'oportunitats, un objectiu plenament redistributiu. L'educació no obligatòria (de zero a tres anys) estimula el desenvolupament de les capacitats cognitives i no cognitives dels infants i en condiciona els resultats educatius futurs (Heckman, 2000). Per tant, també condiciona la capacitat futura per competir en el mercat laboral.

La tarifació social es pot justificar, d'altra banda, amb arguments d'eficiència. En primer lloc, es pot assenyalar que facilitar l'accés a l'educació no obligatòria comporta externalitats positives per a tota la societat. Per exemple, Cascio i Whitmore (2013) documenten que l'augment de l'accés a l'educació preescolar afavoreix la reducció de la criminalitat i de l'ús de les ajudes públiques assistencials. Cattan i Crawford (2013) afirmen que l'educació, com que és una inversió en capital humà, fa créixer la productivitat dels individus i alhora incrementa la d'aquells que hi interaccionen, de manera que es produeix una externalitat positiva en el mercat laboral. A més, aquesta externalitat positiva es pot estendre a la societat en general; per exemple, redueix els comportaments delictius o millora el procés polític democràtic i el comportament cívic. El segon argument d'eficiència consisteix en el fet que la millora de l'accés a l'educació no obligatòria afavoreix la conciliació de la vida familiar i laboral i, per tant, la incorporació de la dona al mercat laboral (Bick, 2016).

Pel que fa a la comparació entre la tarifació social i el sistema basat en un preu únic complementat amb bonificacions, la tarifació social presenta diverses millores: més transparència i automatisme, una reducció dels problemes d'exclusió als serveis educatius no obligatoris, una disminució de l'estigmatització social associada al programa d'ajudes, una reducció del conflicte social i menys iniquitat horitzontal entre usuaris i territoris.⁴

2. Definició de tarifació social

La tarifació social és un sistema de preus en el qual la quantitat que paga cada usuari del servei està determinada per la seva capacitat econòmica. L'import augmenta a mesura que la capacitat econòmica dels usuaris creix, de manera que els que la tenen més elevada paguen una tarifa més alta.

---

⁴ Vegeu CUBEL (2010).

Hi ha dos aspectes fonamentals en la definició o el disseny de la tarificació social: la capacitat econòmica i la tarifa de preus.

La capacitat econòmica dels usuaris es mesura a partir de la renda. No obstant això, quan s'utilitzen dades de renda familiar és necessari aplicar un factor de correcció sobre la renda monetària de les famílies amb l'objectiu d'obtenir una quantificació de la renda familiar comparable entre famílies de característiques diferents. Aquesta renda monetària corregida en funció de la composició familiar rep el nom de *renda equivalent*, i és la variable de capacitat econòmica que utilitzarem per determinar el preu que ha de pagar cada família pel servei que se li presta.

El segon aspecte és la definició de la tarifa o el preu que ha de pagar cada família en funció de la renda equivalent. Per garantir l'accés al servei de les famílies més necessitades —tot i que no es pretén subvencionar-les totes en el mateix grau— cal que el preu que paguen augmenti en funció de la renda familiar. Això implica que la tarifa ha de ser progressiva o, almenys, proporcional.

A continuació es tracten a fons aquests dos aspectes bàsics en el disseny de la tarificació social: la renda equivalent i la progressivitat de la tarifa.

3. Renda equivalent

La renda equivalent és una quantificació de la renda familiar en la qual es tenen en compte el nombre de membres a càrrec de la unitat familiar i les seves característiques. Té l'objectiu de generar una mesura de la renda de la llar que sigui comparable entre famílies amb característiques diferents i és un indicador de les seves condicions de vida. Utilitzar la renda equivalent i no la renda monetària de la família és essencial per assegurar que la tarificació social està ben definida i és socialment justa.

Hi ha diferents procediments per definir-la, però tots tenen en compte el nombre de membres de la unitat familiar i les seves característiques, com, per exemple, l'edat, l'existència d'alguna discapacitat o la família monoparental. Tanmateix, els procediments per calcular-la formen, explícitament o implícitament, algun supòsit sobre com varien les necessitats de despesa de la unitat familiar quan canvia el nombre de membres.

A grans trets, es poden establir tres supòsits sobre la relació entre la variació del nombre de membres de la unitat familiar i la variació de les necessitats de despesa de la família:

- Que les necessitats de despesa augmentin menys que proporcionalment quan augmenta el nombre de membres. Això implica que hi ha un estalvi a causa del consum conjunt i que les necessitats de despesa de la família, en termes *per capita*, disminueixen quan s'hi incorpora un nou membre. Quan es produeix aquesta situació diem que hi ha *economies d'escala*.
- Que les necessitats de despesa augmentin més que proporcionalment quan augmenta el nombre de membres de la unitat familiar. Això implica que les necessitats de despesa *per capita* creixen quan s'hi incorpora un nou membre. Aquesta situació, que rep el nom de *deseconomies d'escala*, es podria produir quan el membre que s'afegeix a la unitat familiar requereix unes condicions de vida especials a causa, per exemple, d'una discapacitat o malaltia.
- Que les necessitats de despesa augmentin en la mateixa proporció quan augmenta el nombre de membres de la unitat familiar. En aquest cas, les necessitats de despesa *per capita* no varien quan s'hi incorpora un nou membre.

A continuació hi ha una descripció dels models més habituals per calcular la renda equivalent de la unitat familiar. En alguna definició cal triar un dels supòsits anteriors sobre l'existència o no d'economies d'escala. En d'altres s'utilitza una combinació d'economies i deseconomies d'escala en la definició.

3.1. La definició matemàtica més simple

La definició més senzilla de la renda equivalent consisteix a considerar-la com la renda *per capita* de la família corregida per un paràmetre que mesura les economies o deseconomies d'escala.

Segons aquesta definició, la renda equivalent es calcula com a X/N^e , en què X és la renda monetària de la família, N és el nombre de membres de la unitat familiar i e és el paràmetre que fa referència a l'existència d'economies o deseconomies d'escala. Si $e = 1$, la renda equivalent és, simplement, la renda *per capita* de la família. Si $e < 1$, significa que considerem que hi ha economies d'escala, és a dir, que es produeix un estalvi a causa del consum compartit (per exemple, perquè la família comparteix la rentadora, la nevera, el televisor, etc.). Això implica que les necessitats de despesa *per capita* es redueixen quan s'hi incorpora un nou membre per l'estalvi derivat del consum compartit. Si $e > 1$, significa que considerem que hi ha deseconomies d'escala i que, en incorporar-se un nou membre a la família, les necessitats de despesa *per capita* augmenten (per exemple, per una malaltia crònica o una discapacitat).

El valor del paràmetre e que s'utilitza més sovint és $e = 1/2$. En aquest cas, la renda equivalent es calcula com la renda monetària dividida per l'arrel quadrada del nombre de membres de la unitat familiar $\left(\frac{X}{\sqrt{N}}\right)$. Per exemple, la renda equivalent d'una família de dos adults amb dos fills i amb una renda monetària total anual de 50.000 euros seria: $50.000/2 = 25.000$ euros.

Aquesta manera de calcular la renda equivalent a partir d'un valor del paràmetre e igual a $1/2$ correspon a l'escala d'equivalència de l'arrel quadrada o escala d'equivalència del Luxembourg Income Study (LIS).⁵

3.2. Escales d'equivalència

Les escales d'equivalència s'utilitzen sovint en la literatura de la distribució de la renda, ja que són necessàries per fer comparable la renda monetària de les famílies. Per tant, per calcular mesures de desigualtat, pobresa o benestar a partir de dades de renda o riquesa de les llars, cal aplicar-hi alguna escala d'equivalència. De fet, hi ha una literatura específica dedicada a la definició i a les implicacions que aquestes inclouen, ja que cada escala d'equivalència incorpora uns judicis de valor particulars i condiona els resultats finals del càlcul que es vol implementar.

Per triar una escala d'equivalència adequada és important analitzar les que s'han utilitzat anteriorment i si hi ha algun tipus de pràctica comuna o consens. Això ens garanteix que els resultats obtinguts siguin comparables entre països. Una font d'informació útil són les escales d'equivalència que apliquen organismes internacionals com l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE).

La primera escala d'equivalència de l'OCDE (1982), també coneguda com a *escala d'Oxford* o *escala de l'OCDE antiga*, assigna el valor 1 al primer adult de la unitat familiar,

⁵ Per consultar més exemples de l'aplicació de l'escala d'equivalència de l'arrel quadrada, vegeu OCDE (2008 i 2011).

0,7 a cada adult addicional i 0,5 a cada infant. Aquesta mesura d'equivalència es va utilitzar durant els anys vuitanta i principis dels noranta, però posteriorment va ser modificada per l'oficina d'estadística de la Comissió Europea (Eurostat) per crear l'escala modificada de l'OCDE, que va ser proposada per primera vegada per Haagenars *et al.* (1994).

Aquesta escala modificada assigna un valor 1 al primer adult de la unitat familiar, 0,5 a cada adult addicional (de quinze anys o més) i 0,3 a cada infant (entre zero i catorze anys). Com que el valor de cada adult addicional i de cada infant en aquesta escala és inferior a l'assignat per la primera escala de l'OCDE, és fàcil veure que l'escala modificada de l'OCDE considera que les economies d'escala o estalvis a causa del consum o la utilització compartida dels recursos són més grans. De fet, l'escala de l'OCDE modificada fou creada precisament amb aquest objectiu: considerar economies d'escala més grans. En conseqüència, la renda equivalent resultant serà més gran amb l'aplicació de l'escala modificada de l'OCDE que amb la de l'escala de l'OCDE antiga.

Per exemple, la renda equivalent d'una família de dos adults amb un fill de quinze anys i una filla de vuit i amb una renda monetària total anual de 30.000 euros seria aquesta: $50.000/(1 + 2 \times 0,5 + 0,3) = 21.739$ euros amb l'escala modificada de l'OCDE i $50.000/(1 + 2 \times 0,7 + 0,5) = 17.241$ euros amb l'escala de l'OCDE antiga. Per tant, la renda equivalent d'aquesta família seria més alta si s'aplica l'escala modificada de l'OCDE.

Altres escales d'equivalència utilitzades sovint són, per exemple, l'escala de McClements (1977), emprada sobretot pel Govern britànic fins a l'any 2007, quan va ser substituïda per l'escala modificada de l'OCDE; l'escala del Minimum Income Standards (Bradshaw *et al.*, 2008), i l'escala de l'arrel quadrada (Luxembourg Income Study) comentada anteriorment.⁶ Però n'hi ha moltes més. Atkinson, Rainwater i Smeeding (1995) recullen fins a cinquanta tipus d'escales d'equivalència en el seu estudi sobre la distribució de la renda en els països de l'OCDE.

3.3. El model de França: el *quotient familial*

El 1945 es va instaurar a França un element que ha esdevingut fonamental en la política de família a França: el *quotient familial*. Es tracta d'un sistema per mesurar la capacitat econòmica de les famílies basat en la renda equivalent, amb l'objectiu de reduir la pressió fiscal sobre les que tenen fills (Landais, 2003). Una de les mesures existents per conciliar la vida familiar i laboral, per incentivar la natalitat i, sobretot, per facilitar l'accés als serveis educatius de les famílies amb menys recursos és l'aplicació del *quotient familial* al càlcul de les tarifes de preus dels serveis educatius.

És una modalitat de càlcul de la renda equivalent familiar que inclús es pot fer telemàticament.⁷ S'obté dividint el conjunt d'ingressos de la llar (renda monetària abans d'impostos més prestacions socials) entre el nombre de membres de la família a efectes fiscals. Legalment es consideren membres els fills menors, els que tenen fins a vint-i-un anys i que formen part de la unitat familiar o fins a vint-i-cinc anys si estudien, els fills amb alguna discapacitat sense límit d'edat i les persones amb invalidesa reconeguda acollides gratuïtament per la unitat familiar.

Per calcular el nombre de membres de la família a efectes fiscals s'aplica l'escala de coeficients següent:

⁶ Per a una comparació d'aquestes escales d'equivalència, vegeu ANYAEGBU (2010) i CHANFREAU i BURCHARDT (2008).

⁷ Trobareu un exemple d'aplicació telemàtica en què es pot calcular el *quotient familial* a <http://www.cgcv.org/contenu/partir-avec-le-cgcv/comment-calculer-votre-quotient-familial.html>.

Taula 1. Coeficients per al càlcul del *quotient familiar*

Nombre de fills	Parella casada o de fet	Una persona vídua	Una persona sola	Una persona que viu en parella
0	2	1	1	1
1	2,5	2,5	2	1,5
2	3	3	2,5	2
3	4	4	3,5	3
4	5	5	4,5	4
Per fill addicional	1	1	1	1

Font: Direction Générale des Finances Publiques

Addicionalment, el coeficient de les famílies s'incrementa en 0,5 punts per cada membre de la unitat familiar que pateix una discapacitat, que té una pensió d'invalidesa per un accident laboral, que té una pensió militar d'invalidesa o de víctima de guerra per una invalidesa del 40 % i per cada membre més gran de 74 anys que sigui titular de la targeta d'*ancien combattant*.

A partir dels coeficients de la taula 1, el *quotient familiar* (Qf) d'una família formada per un matrimoni o parella de fet amb tres fills seria:

$$Qf = \frac{\text{ingressos} + \text{prestacions}}{4}$$

Si un dels fills patís una discapacitat, el coeficient corrector de la renda monetària s'incrementaria en 0,5, de manera que passaria de 4 a 4,5. Per tant, la renda equivalent o *quotient familiar* (Qf) seria:

$$Qf = \frac{\text{ingressos} + \text{prestacions}}{4,5}$$

Si fos una família monoparental amb tres fills, el *quotient familiar* seria:

$$Qf = \frac{\text{ingressos} + \text{prestacions}}{3,5}$$

I si un dels fills patís una discapacitat, seria:

$$Qf = \frac{\text{ingressos} + \text{prestacions}}{4}$$

Com s'observa en la taula 1, els coeficients correctors que s'utilitzen en el càlcul de la renda equivalent o *quotient familiar* tenen en compte la composició i les característiques de les famílies. Per això, aquests sistemes són diferents en funció del nombre de fills i també del tipus d'unitat familiar; és a dir, es té en compte si es tracta d'una família formada per una parella casada, per una persona vídua que viu sola o per una persona soltera o divorciada, tant si viu sola com en parella. En definitiva, aquests coeficients correctors de la renda monetària familiar són implícitament escales d'equivalència.

Considerant la informació de la taula 1 és fàcil veure que l'escala d'equivalència d'una parella (casada o de fet) i la d'una persona vídua que viu sola són idèntiques a partir del primer fill. Si comparem aquesta escala d'equivalència amb la corresponent d'una persona sola (soltera, divorciada o separada), constatarem que el coeficient sempre és inferior en 0,5 punts a partir del primer fill. Per tant, implícitament s'està considerant que

les necessitats de despesa d'una persona vídua (que no viu en parella) són superiors a les d'una persona soltera que tampoc viu en parella.

Si es compara una família formada per una persona sola amb una que inclou una persona sola però que viu en parella, els coeficients d'aquesta última són inferiors en 0,5 respecte a la primera. Això significa que s'està tenint en compte que les necessitats de despesa d'una família d'un sol progenitor (pare o mare) que no viu en parella són més elevades.

De fet, la diferència entre les escales d'equivalència que mostra la taula 1 són sempre en el primer fill. El canvi de zero fills a un fill augmenta el coeficient corrector en 0,5 punts si es tracta d'una parella (casada o parella de fet); en 1,5 punts si és una persona vídua; en 1 punt si és una persona sola, i en 0,5 punts si es tracta d'una persona sola que viu en parella. A partir del primer fill, independentment del tipus d'unitat familiar, totes les escales d'equivalència fan el mateix supòsit sobre les necessitats de despesa associades a un fill addicional. El segon fill augmenta el coeficient en 0,5 punts i, a partir del segon fill, cada fill addicional l'incrementa en un punt.

Un aspecte interessant del *quotient familiar* és que permet tenir en compte situacions d'incapacitat o d'invalidesa dels membres de la unitat familiar. Evidentment, quan algun membre de la llar pateix una malaltia crònica o una discapacitat, les necessitats de despesa de la família augmenten més que proporcionalment.⁸ Aquestes des economies d'escala s'introdueixen en el càlcul del *quotient familiar* i l'incrementen en 0,5 punts per cada membre que pateix una discapacitat o invalidesa.

3.4. Valoració i recomanacions

El model francès és un bon punt de referència que es pot modificar fàcilment d'acord amb les necessitats o preferències de cada municipi. Els aspectes fonamentals que cal tenir en compte quan es defineixen els coeficients per calcular la renda equivalent són:

- **Les economies d'escala a causa del consum o de l'ús compartit dels recursos.** Això implica que podem donar valors més petits que 1 a cada adult addicional de la unitat familiar i també als fills. En el cas del model francès es consideren economies d'escala en el primer i segon fills que compten com a 0,5 punts, però no en els fills addicionals a partir del segon fill, que ja es compta com a 1 punt en cada cas. Això implica que el sistema francès beneficia especialment les famílies nombroses.
- **Les circumstàncies que requereixen recursos addicionals, com ara discapacitats o invalideses.** Una manera fàcil de tenir en compte aquestes contingències és afegir 0,5 punts per cada membre que pateix alguna discapacitat o invalidesa. Això és el que es fa en el model francès.
- **Els diferents tipus de famílies.** El *quotient familiar* diferencia entre famílies formades per una parella casada o de fet, una persona vídua, una persona sola (soltera o divorciada) i famílies formades per una persona sola però que viu en parella. Aquest model beneficia especialment les d'una persona sola vídua. En comparació amb les famílies amb una sola persona no vídua, tenen un coeficient inferior pel primer fill (1,5 per a la família d'una persona vídua i 1 per a la família d'una persona sola). El sistema francès és transparent i fàcil de computar, però el tractament tan favorable a les famílies amb una persona vídua potser és qüestionable.

⁸ ZAIDI i BURCHARDT (2005) i MORCIANO, HANCOCK i PUDNEY (2015) redefeixen les escales d'equivalència tenint en compte els costos associats a la discapacitat.

Una alternativa seria igualar el tractament de les famílies formades per una persona sola vídua, soltera, separada o divorciada. Els coeficients resultants en aquest cas serien:

Taula 2. Coeficients per al càlcul de la renda equivalent

Nombre de fills	Parella casada o de fet	Una persona vídua	Una persona sola	Una persona que viu en parella
0	2	1	1	1
1	2,5	2,5	2,5	1,5
2	3	3	3	2
3	4	4	4	3
4	5	5	5	4
Per fill addicional	1	1	1	1

D'una manera alternativa es poden especificar els coeficients corresponents a cada membre addicional considerant tots els tipus de família alhora.

Taula 3. Coeficients individuals per membre de la unitat familiar

Parella i pare o mare sols	2
Persona sola que viu en parella	1
Primer i segon fills	0,5
Fills addicionals	1
Discapacitat i invalidesa	0,5

4. Tarifa progressiva

La progressivitat de la tarifa de preus és un dels aspectes més importants per definir la tarifació social. En aquest apartat s'assenyala el concepte de *progressivitat* i es fa una adaptació dels indicadors que s'utilitzen habitualment per mesurar-la⁹ en el cas de la tarifació social.

4.1. Definició de progressivitat

La tarifa és progressiva si la proporció que representa el preu que paguen les famílies respecte a la seva renda augmenta a mesura que també ho fa la de les famílies. Per tant,

⁹ Per a una anàlisi detallada dels indicadors de progressivitat, vegeu LAMBERT (2001).

una tarifa és progressiva quan augmenta a mesura que també ho fa la renda, no només en termes absoluts, sinó també en termes relatius pel que fa a la renda de la família usuària del servei. Matemàticament, una tarifa és progressiva si:

$$\frac{\partial(\frac{T_i}{X_i})}{\partial X_i} \geq 0 \quad \forall i$$

en què T_i és la tarifa i X_i és la renda equivalent de la família, respectivament.

4.2. Progressivitat local o progressivitat de la tarifa

En la literatura de la distribució de la renda es poden trobar diferents indicadors de la progressivitat local d'un impost. Es tracta de mesures de progressivitat de la tarifa de l'impost que depenen, fonamentalment, de la definició legal de l'impost. En aquest apartat adaptem alguna d'aquestes mesures a la tarifació social i, en particular, ens centrem en l'elasticitat de la tarifa i en la variació del tipus mitjà.

4.2.1. Elasticitat de la tarifa

L'elasticitat de la tarifa assenyalava la variació percentual del preu del servei respecte a la variació percentual de la renda:

$$e_{T,X} = \frac{\% \text{ variació de la tarifa}}{\% \text{ variació de la renda}}$$

Matemàticament, l'elasticitat de la tarifa es defineix així:

$$e_{T,X} = \frac{T_2 - T_1}{T_1} \div \frac{X_2 - X_1}{X_1}$$

en què T és la tarifa, X és la renda equivalent i els subíndexs 1 i 2 fan referència als valors inicials i finals de la renda i a la tarifa pels quals s'està valorant l'elasticitat.

La tarifa pot ser progressiva (si $e_{T,X} > 1$), regressiva (si $e_{T,X} < 1$) i proporcional (si $e_{T,X} = 1$). Quan és progressiva significa que, en augmentar la renda de la família, el preu del servei augmenta més que la renda, proporcionalment. En canvi, quan és regressiva, un creixement de la renda comporta un augment del preu menys que proporcional. Finalment, quan la tarifa és proporcional, l'augment de la renda i del preu són de la mateixa proporció.

4.2.2. Variació del tipus mitjà

La variació del tipus mitjà (VTM) és una mesura de progressivitat local d'un impost que es calcula com la derivada o variació del tipus mitjà de l'impost en funció de la renda. Avalua, per tant, si la proporció de renda que un individu paga com a impost creix, disminueix o resta constant quan augmenta la seva renda.

En el cas de la tarifació social definim el *tipus mitjà legal*¹⁰ com el preu que paga una família, dins de cada interval, dividit per la renda representativa de l'interval que correspon a la seva renda mitjana.

10 Utilitzem el terme *tipus mitjà legal* per referir-nos al tipus mitjà derivat de la definició de la tarifa de preus. Òbviament, el tipus real o efectiu depèn de la renda real de la família usuària del servei. Dues famílies que tenen el mateix tipus legal perquè pertanyen al mateix interval de renda equivalent poden tenir tipus efectius diferents si les seves rendes reals són diferents. Això és així perquè la definició de la tarifació social utilitza intervals de renda per definir els preus o les tarifes del servei.

La tarifa és progressiva si el tipus mitjà augmenta a mesura que també ho fa la renda, és a dir, si augmenta a mesura que passem d'un interval inferior a un interval superior. Matemàticament, la tarifa és progressiva si:

$$VTM = \left(\frac{T_j}{T_i}\right) \div \left(\frac{X_j}{X_i}\right) > 1$$

T correspon a la tarifa, X és la renda i els subíndexs i, j fan referència a dos intervals de la tarifa, en què $i < j$. Si la VTM és inferior a 1, la tarifa serà regressiva; si la VTM és igual a 1, serà proporcional.

4.3. Progressivitat global

La progressivitat global depèn de la definició de la tarifa i de la distribució de la renda inicial. Habitualment, la progressivitat global d'un impost (o d'una despesa) es calcula mitjançant l'índex de Kakwani (1977), que mesura el grau de desviació de la distribució de l'impost en relació amb la proporcionalitat.

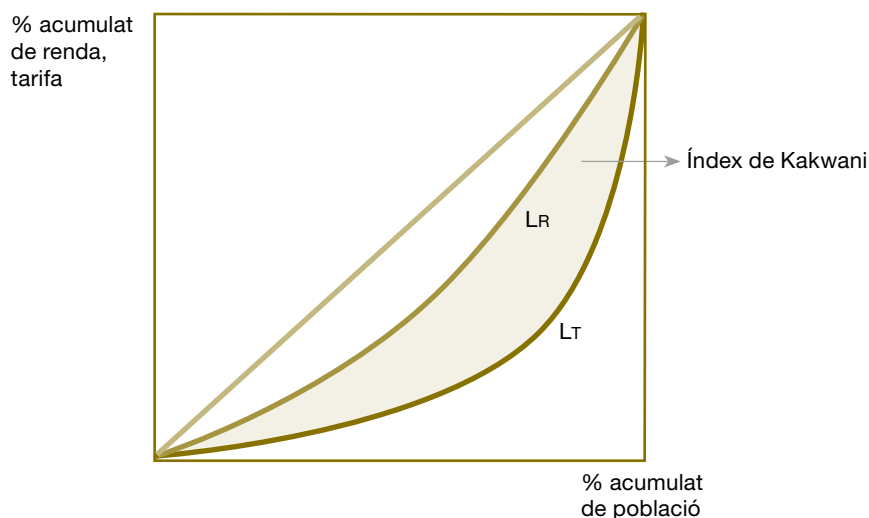
En adaptar la definició de l'índex de Kakwani a la tarifació social obtenim que una tarifa de preus és progressiva si aquest índex és positiu:

$$K = G(T) - G(X) > 0$$

$G(T)$ i $G(X)$ són els índexs de Gini de la tarifa i de la renda equivalent, respectivament. Si K és inferior a 0, la tarifa serà regressiva; si K és igual a 0, serà proporcional. Que K sigui més gran que 0 significa que la desigualtat en la distribució de preus és major que la desigualtat en la distribució de rendes, la qual cosa implica que, com més augmenta la renda, més gran serà la proporció de renda que es paga pel servei. Gràficament, l'índex de Kakwani es representa a partir de les corbes de Lorenz (1905) de la tarifa i de la renda.

Com s'observa a la figura 1, l'índex de Kakwani és dues vegades l'àrea entre la corba de Lorenz de la tarifa (LT) i la corba de Lorenz de la renda (LR).

Figura 1. Índex de Kakwani

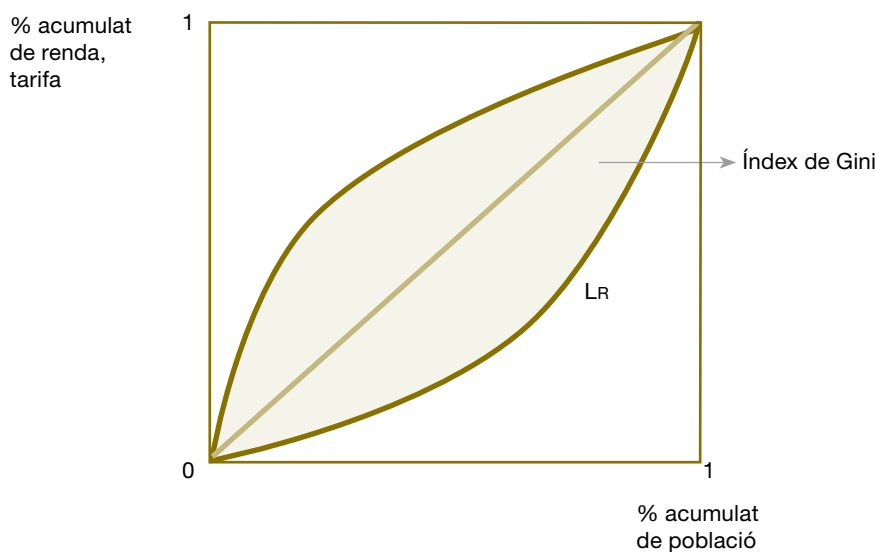
L'índex de Kakwani es calcula a partir de l'índex de Gini, $K = G(T) - G(X)$, que és un indicador tradicional de desigualtat que va proposar l'estadístic i sociòleg italià Corrado Gini l'any 1912. Matemàticament, es defineix així:

$$G = 1 - 2 \int_0^1 L(p) d(p),$$

en què $L(p)$ és la corba de Lorenz i p fa referència al percentatge acumulat de població.

Gràficament, l'índex de Gini és dues vegades l'àrea entre la corba de Lorenz i la línia de la igualtat perfecta o diagonal (vegeu la figura 2). L'índex de Gini pot assolir valors entre 0 i 1. Un valor de l'índex de Gini igual a 0 significa que la desigualtat de la renda, o de la variable que avaluem, serà zero. Això implica que la renda està distribuïda de manera perfectament igualitària, és a dir, que tots els individus o famílies tenen la mateixa renda, la renda *per capita*. Quan l'índex de Gini és zero, la corba de Lorenz coincideix amb la línia d'igualtat perfecta. Un valor de l'índex de Gini igual a 1 significa que la desigualtat de la renda serà extrema i que un sol individu la concentrarà tota. En aquest cas, la corba de Lorenz coincidiria amb els eixos del quadrat a la figura 2.

Figura 2. Índex de Gini

Alternativament, l'índex de Gini es pot definir utilitzant notació discreta. Si ordenem de petites a grans les rendes dels individus, $x_1 \leq x_2 \leq \dots \leq x_n$, l'índex de Gini es defineix de la manera següent:

$$G = 1 + \frac{1}{n} \frac{x_n + 2x_{n-1} + 3x_{n-2} + \dots + nx_1}{n^2\mu},$$

en què x_i és la renda de l'individu, n és la població total i μ és la renda *per capita*. Una fórmula alternativa per a l'índex de Gini en el cas discret és:

$$G = \sum_i \sum_j \frac{|x_i - x_j|}{2n^2\mu}$$

4.4. Capacitat redistributiva

Per analitzar l'impacte redistributiu o capacitat redistributiva de les polítiques públiques sovint s'utilitza l'índex de Reynolds-Smolensky (1997), que es calcula com la diferència de l'índex de desigualtat de Gini abans i després de la política que es vol analitzar.

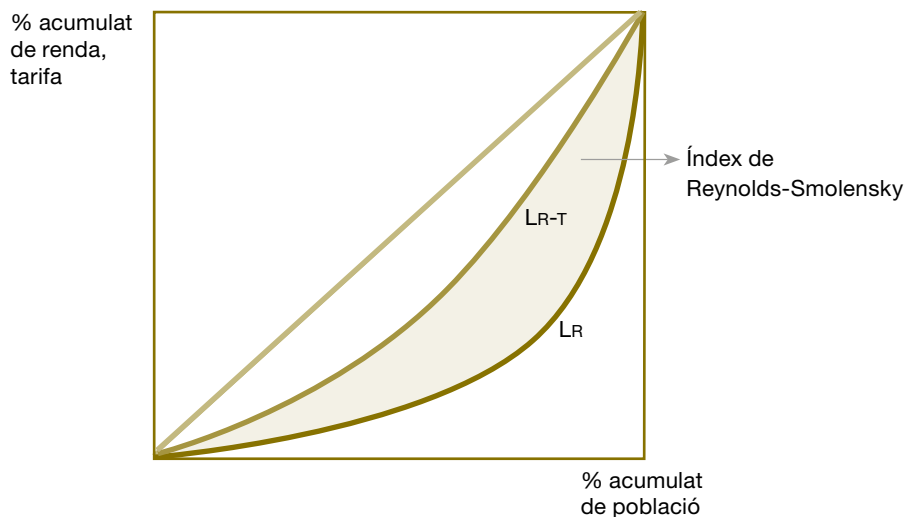
Si volem determinar l'efecte redistributiu de la tarifació social, podem adaptar aquest indicador, tal com es mostra a continuació:

$$RS = G(R) - G(R - T)$$

$G(R)$ és l'índex de Gini de la renda inicial i $G(R - T)$ és l'índex de Gini de la renda després d'aplicar-hi la tarifació social.

Gràficament, com mostra la figura 3, l'índex de RS és dues vegades l'àrea entre les corbes de Lorenz de la renda inicial (LR) i la renda després d'aplicar-hi la tarifació social ($LR-T$).

Figura 3. Índex de Reynolds-Smolensky

4.5. Elements que determinen la progressivitat

Els elements que determinen la progressivitat de la tarifa o progressivitat local són els intervals de renda considerats i els preus associats a cada interval. La progressivitat global —mesurada com a desviació de la proporcionalitat— i la capacitat redistributiva de la tarifació social no tan sols depenen de la definició dels preus i dels intervals de renda, sinó que estan condicionades per la distribució de la renda original. Òbviament, el govern local té control sobre la definició legal de la tarifa de preus, però no sobre la distribució de la renda dels usuaris del servei.

No obstant això, cal tenir present la distribució de renda dels usuaris a l'hora de definir la tarifa de preus. És important saber si els usuaris estan molt o poc concentrats en determinats valors de renda, perquè això pot condicionar el nombre i els intervals de renda específics per considerar.

5. Recomanacions i valoració final

Per dissenyar una tarifa de preus cal fer estimacions i avaluar diferents escenaris. Com més informació tinguem sobre els usuaris potencials del servei, millor, ja que podrem fer simulacions de la renda equivalent de les famílies, els intervals de renda que cal considerar i l'efecte redistributiu de diferents tarifes de preus amb diferents graus de progressivitat. A continuació presentem un recull dels aspectes que s'haurien de tenir en compte a l'hora de definir un sistema de preus basat en la renda equivalent.

- **Distribució de la renda original.** Idealment s'hauria de tenir informació sobre els usuaris potencials del servei. Això és important perquè permetria fer simulacions sobre possibles tarifes i efectes redistributius. També és fonamental a l'hora de decidir els intervals de renda equivalent que s'utilitzaran.
- **Intervals de renda.** El nombre d'intervals considerats determina la no-linealitat de la tarifa. Com més intervals es tinguin en compte, més lineal serà la tarifa de preus. Cal assenyalar que les famílies ubicades en el mateix interval de renda equivalent es consideren iguals a efectes del preu. Com més grans són els intervals de renda, més iniquitat horitzontal s'introduirà, perquè s'està tractant igual famílies amb rendes equivalents diferents. Aquest problema, que no es pot evitar, és el resultat d'utilitzar intervals de renda. Es pot reduir incrementant el nombre d'intervals, però això augmenta la complexitat de la definició de la tarifa. Per tant, per simplicitat i transparència caldria evitar un nombre excessiu d'intervals. De tota manera no hi ha una xifra òptima, sinó que el nombre d'intervals depèn, parcialment, de la distribució de la renda dels usuaris del servei. L'objectiu consistiria a establir un equilibri entre una definició transparent i simple de la tarifa i diferenciar la tarifa entre grups de famílies.
- **Definició de la tarifa.** Per definir la tarifa s'utilitzen les mesures de progressivitat local. Per exemple, es pot emprar l'elasticitat de la tarifa. Perquè la tarifació tingui un efecte redistributiu a favor de les famílies amb menys recursos, caldria determinar la tarifa d'una manera progressiva. Si en algun tram la tarifa és proporcional, l'efecte redistributiu serà menor. Si es defineix d'una manera regressiva, l'efecte final serà el contrari.
- **Progressivitat global i capacitat redistributiva.** La progressivitat global, com s'ha indicat anteriorment, està determinada per la definició legal de la tarifa i per la distribució de la renda. Si es disposa de prou informació sobre els possibles usuaris del servei, es podran fer estimacions de la progressivitat global i de la capacitat redistributiva de la tarifa *ex ante*. En tot cas, sempre es pot calcular la progressivitat final de la tarifa quan ja es tingui informació sobre els usuaris reals del servei. Això és important perquè aquesta informació es pot emprar per modificar la tarifa de l'any següent, si escau.

Per acabar, cal remarcar que la capacitat redistributiva de la tarifa serà probablement molt petita. Això implica que l'indicador de capacitat redistributiva serà poc rellevant a l'hora de dissenyar la tarifa de preus. Aquest no és el cas dels indicadors de progressivitat local i de progressivitat global, sobretot pel que fa al primer. L'elasticitat de la tarifa es pot calcular sense tenir dades de la distribució de la renda original i proporciona una bona pauta per assegurar que la tarifa està ben definida. Si addicionalment es disposa d'informació de renda *ex ante*, es pot calcular també l'índex de Kakwani o indicador de progressivitat global. En cas contrari, es faran els càlculs quan es tinguin les dades dels usuaris reals. No servirà per definir la tarifa de l'any en curs, però sí per determinar la de l'any següent. La tarifació social és un sistema que cal revisar contínuament per adaptar-lo a les característiques dels usuaris i de les prioritats del govern local.

Glossari

Elasticitat de la tarifa: indicador de progressivitat local que assenyalava el canvi percentual de la tarifa respecte al canvi percentual de la renda. Si l'elasticitat de la renda és més gran que 1, la tarifa serà progressiva; si és més petita que 1, serà regressiva, i si és igual a 1, serà proporcional.

Índex de Gini: indicador de desigualtat de la renda, de la riquesa o de qualsevol variable que es pugui quantificar.

Índex de Kakwani: indicador de progressivitat global. La fórmula és $K = G(T) - G(R)$.

Índex de Reynolds-Smolensky: indicador de la capacitat redistributiva de qualsevol política pública quantificable, com ara un impost, una despesa o la tarifació social. La fórmula és $RS = G(R) - G(R - T)$.

Quotient familiar: mesura de la capacitat econòmica de les famílies basada en la renda equivalent. A efectes fiscals s'utilitza a França per concedir subsidis i per aplicar la tarifació social dels serveis educatius municipals.

Renda equivalent: mesura de la capacitat econòmica de les famílies calculada a partir de la renda monetària. Té en compte la composició i les característiques de la unitat familiar. Permet fer comparacions entre la capacitat econòmica de les famílies.

Tarifa progressiva: la proporció de la renda que representa el preu que cal pagar pel servei creix en augmentar la renda.

Tarifa proporcional: la proporció de la renda que representa el preu del servei és igual per a tothom, independentment de la renda.

Tarifa regressiva: la proporció de la renda que representa el preu que cal pagar pel servei disminueix en augmentar la renda.

Variació del tipus mitjà: indicador de progressivitat local que determina com varia el tipus mitjà de la tarifa en augmentar la renda. Si el tipus mitjà creix en augmentar la renda, la tarifa serà progressiva; si disminueix, serà regressiva, i si es manté constant per a tots els nivells de renda, serà proporcional.

Bibliografia

- ANYAEGBU, G. «Using the OECD Equivalence Scale in Taxes and Benefits Analysis». *Economic & Labour Market Review*, vol. 4, núm. 1 (2010).
- ATKINSON, A. B.; RAINWATER, L.; SMEEDING, T. M. «Income Distribution in OECD Countries: Evidence from the Luxembourg Income Study.» *Social Policy Studies*, núm. 18 (1995).
- BICK, A. «The Quantitative Role of Child Care for Female Labor Force Participation and Fertility». *Journal of the European Economic Association*, vol. 14, núm. 3 (2016), p. 639-668.

- BRADSHAW, J. [et al.]. *A Minimum Income Standard for Britain: What People Think*. York: Joseph Rowntree Foundation, 2008.
- CASCIO, E. U.; WHITMORE D. «The Impacts of Expanding Access to High-Quality Preschool Education». *Brookings Papers on Economic Activity*, vol. 47, núm. 2 (2013), p. 127-178.
- CATTAN, S.; CRAWFORD, C. «Assessing the Economic Benefits of Education: Reconciling Microeconomic and Macroeconomic Approaches». *CAYT Report*, núm. 4 (2013).
- CHANFREAU, J.; BURCHARDT, T. *Equivalence Scales: Rationales, Uses and Assumptions*. Edimburg: Scottish Government, 2008.
- CUBEL, M. *Preus públics i equitat en l'accés als serveis educatius municipals*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2010.
- GINI, C. *Variabilità e mutuabilità. Contributo allo studio delle distribuzioni e delle relazioni statistiche*. Bolonya: Cuppini, 1912.
- HAAGENARS, A.; VOS, K. DE; ZAIDI, M. A. *Poverty Statistics in the Late 1980s: Research Based on Micro-data*. Luxemburg: Oficina de Publicacions Oficials de les Comunitats Europees, 1994.
- HECKMAN, J. J. «Policies to Foster Human Capital». *Research in Economics*, núm. 54 (2000), p. 3-56.
- HECKMAN, J. J.; R. PINTO; SAVELYEV, P. «Understanding the Mechanisms through Which an Influential Early Childhood Program Boosted Adult Outcomes». *American Economic Review*, vol. 103, núm. 6 (2013), p. 2052-2086.
- KAKWANI, N. C. «Measurement of Tax Progressivity: An International Comparison». *The Economic Journal*, núm. 87 (1977), p. 71-80.
- LAMBERT, P. J. *The Distribution and Redistribution of Income*. Manchester: University Press, 2001.
- LANDAIS, C. «Le quotient familial a-t-il stimulé la natalité française?». *Économie Publique/Public Economics*, núm. 13 (2003), p. 3-31.
- LORENZ, M. O. «Methods for Measuring Concentration of Wealth». *Journal of the American Statistical Association*, núm. 9 (1905), p. 209-219.
- MORCIANO, M.; HANCOCK, R.; PUDNEY, S. «Disability Costs and Equivalence Scales in the Older Population in Great Britain». *Review of Income and Wealth*, núm. 61 (2015), p. 494-514.
- ORGANITZACIÓ PER A LA COOPERACIÓ I EL DESENVOLUPAMENT ECONÒMIC. *The OECD List of Social Indicators*. París, 1982.
- *Growing Unequal? Income Distribution and Poverty in OECD Countries*. París, 2008.
- *Divided We Stand - Why Inequality Keeps Rising*. París, 2011.
- REYNOLDS, M.; SMOLENSKY, E. «Post Fisk Distributions of Income in 1950, 1961, and 1970». *Public Finance Quarterly*, núm. 5 (1977), p. 419-438.
- ZAIDI, A.; BURCHARDT, T. «Comparing Incomes when Needs Differ: Equivalising for the Extra Costs of Disability in the UK». *Review of Income and Wealth*, vol. 51, núm. 1 (2005), p. 89-114.

L'aplicació de la tarifació social: marc legal

EVA IZQUIERDO

1. L'educació infantil de primer cycle i el deure de les administracions de garantir l'accés en condicions d'equitat

La Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació de Catalunya (LEC) estableix en l'article 51 que l'educació infantil forma part del sistema educatiu.

L'article 56 determina que aquest ensenyament d'educació infantil es divideix en dos cicles: el primer, que correspon a l'etapa 0-3 anys, i el segon, que engloba la de 3-6 anys.

D'altra banda, l'article 56.1 marca que l'educació infantil ha de prevenir i compensar els efectes discriminadors de les desigualtats d'origen social, econòmic o cultural. No obstant això, la LEC no ha incorporat l'educació infantil de primer cycle entre els ensenyaments declarats gratuïts, ni tampoc preveu el deure de l'Administració de garantir-hi l'accés gratuït.

Cal indicar, a més, que els poders públics tenen el deure d'assegurar l'accés als ensenyaments de l'educació infantil de primer cycle en condicions d'equitat, tal com estableix la LEC en part, per mitjà de polítiques de beques i ajuts.

En aquest sentit, cal fer referència als articles 41-47 del Reial decret legislatiu 2/2004, de 5 de març, pel qual s'aprova el text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals, que determina que les entitats locals poden establir preus públics per a la prestació de serveis i la realització d'activitats de la seva competència, quan no es donin les circumstàncies previstes en l'article 20.1.b d'aquesta norma. Aquest article afirma que «les entitats locals, en els termes que preveu aquesta Llei, poden establir taxes per a la utilització privativa o l'aprofitament especial del domini públic local, així com per a la prestació de serveis públics o la realització d'activitats administratives de competència local que es refereixin de manera particular als subjectes passius, els afectin o els beneficiïn». I en el punt b, com a taxa de prestació patrimonial, recull el següent:

La prestació d'un servei públic o la realització d'una activitat administrativa en règim de dret públic de competència local que es refereixi de manera particular al subjecte passiu, l'afecti o el beneficiï, quan es produeixi qualsevol de les circumstàncies següents:

Que els administrats no les hagin de sol·licitar o rebre de manera voluntària. A aquests efectes no es considera voluntària la sol·licitud o la recepció per part dels administrats:

- Quan estigui imposada per disposicions legals o reglamentàries.
- Quan els béns, els serveis o les activitats requerits siguin imprescindibles per a la vida privada o social del sol·licitant.

Que no les presti o realitzi el sector privat, n'estigui o no establerta la reserva a favor del sector públic de conformitat amb la normativa vigent.

I en l'article 44.2 es preveu que, per raons socials, benèfiques, culturals o d'interès públic, les entitats locals poden fixar preus que no incorporin la totalitat del cost del servei o activitat local, a més d'atorgar bonificacions per les mateixes raons.

Amb aquest context normatiu, doncs, s'empara la fixació del preu públic de les escoles bressol municipals mitjançant el sistema de tarifació social.

2. Marc normatiu de referència

A continuació farem una breu referència a alguns principis constitucionals, com també a diferents normatives que han de ser considerades des del punt de vista del sistema de tarifació social.

2.1. Principis constitucionals d'igualtat, capacitat econòmica i progressivitat

Aquests principis han d'estar sempre presents per fixar els preus públics. És important referir-se al mandat recollit en l'article 31 de la Constitució espanyola, capítol II, títol II, de drets i deures dels ciutadans: «Tothom contribuirà al sosteniment de les despeses públiques d'acord amb la seva capacitat econòmica mitjançant un sistema tributari just inspirat en els principis d'igualtat i progressivitat que, en cap cas, no tindrà caràcter confiscador».

2.1.1. Principi d'igualtat

Implica que els ciutadans amb la mateixa capacitat econòmica han de contribuir al sistema de la mateixa manera i que aquells amb una capacitat econòmica distinta ho han de fer d'una manera diferent.

2.1.2. Principi de capacitat econòmica

És determinant per establir la contribució econòmica per al sosteniment de les despeses públiques. La fixació dels preus públics s'ha de basar en la capacitat econòmica de les persones obligades a pagar-los.

En la línia d'aquest capítol, convé destacar que l'article 8 de la Llei de taxes i preus públics regula el principi de capacitat econòmica: «En la fixació de taxes es tindrà en compte, quan ho permetin les característiques del tribut, la capacitat econòmica de les persones que hagin de satisfer-les».

I l'article 25, en tractar de les quanties dels preus públics, assenyala:

1. Els preus públics es fixen de manera que, com a mínim, cobreixin els costos originats per la prestació dels serveis o per la realització de les activitats gravats.
2. Si hi ha raons socials, benèfiques, culturals o d'interès públic que ho justifiquin, es poden fixar preus públics de nivell inferior de l'indicat en l'apartat 1, un cop adoptades les previsions pressupostàries necessàries per al cobriment de la part de cost subvencionat.

2.1.3. Principi de progressivitat

Contribueix a garantir la igualtat material i pretén corregir les desigualtats. És a dir, a mesura que la riquesa d'un ciutadà augmenta, la seva contribució també i, per tant, proporcionalment, ha d'aportar més que aquells ciutadans que tenen menys riquesa.

Recordem que aquests tres principis sempre han d'anar acompanyats del principi de legalitat, que ha de guiar qualsevol actuació de l'Administració pública. És a dir, poden establir-se aportacions dels ciutadans per accedir als serveis prestats, però sempre respectant les normes de rang jurídic superior.

2.2. Legislació estatal

En l'article 14, la Constitució espanyola reconeix la igualtat davant la llei, sense que pugui prevaler cap discriminació. L'article 9.2 determina que correspon als poders públics promoure les condicions per tal que la llibertat i la igualtat de les persones siguin reals i efectives, remoure els obstacles que n'impedeixin o en dificultin la plenitud i facilitar-ne la participació en la vida política, cultural i social; l'article 10 reconeix la dignitat de la persona com a fonament de l'ordre polític i de la pau social, i, finalment, l'article 39, en el títol I, relatiu als principis rectors de la política social i econòmica, indica que els poders públics asseguruen la protecció social, econòmica i jurídica de la família.

2.2.1. Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència¹¹

Segons l'exposició de motius de la Llei 26/2015, l'objectiu d'aquesta norma consisteix a introduir els canvis necessaris en la legislació espanyola de protecció a la infància i l'adolescència per permetre continuar garantint que els menors tinguin una protecció uniforme en tot el territori estatal, a més de constituir una referència per a les comunitats autònomes en el desplegament de la seva legislació en la matèria.

Pel que fa al tema de la regulació de les famílies nombroses, cal esmentar la disposició final cinquena, que modifica la Llei 40/2003, de 18 de novembre, de protecció a les famílies nombroses, per reformar les condicions de manteniment dels efectes del títol oficial de família nombrosa. La normativa anterior a aquesta llei condicionava la vigència del títol fins que el nombre de fills que complissin els requisits previstos fos el mínim establert. Això suposava que quan els germans grans en quedaven exclosos perquè ja no complien el requisit d'edat, la família podia perdre'n el dret, encara que hi hagués menys de dos o tres germans que complien els requisits, de manera que es plantejava la paradoxa que els germans menors que havien generat el dret al títol després no podien disposar dels beneficis que aquest aportava. Tenint en compte que, en un percentatge elevadíssim, els títols vigents corresponen a famílies nombroses amb dos o tres fills, sovint el compliment de l'edat màxima del més gran comportava la pèrdua del títol i de tots els beneficis per a tota la família. Per això, la reforma pretenia ajustar-se a la situació efectiva de les famílies nombroses i evitar una situació de discriminació entre germans.

Les disposicions finals sisena i setena introduïen sengles modificacions de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació i de la Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa, amb l'objectiu de revisar els criteris d'assignació d'una plaça escolar per tenir en compte la condició legal de família nombrosa

11 Podeu consultar-ne el text a: <http://www.boe.es/boe_catalan/dias/2015/07/29/pdfs/BOE-A-2015-8470-C.pdf>.

i la situació d'acolliment familiar de l'alumnat, com també d'incrementar la reserva de places als centres educatius per als casos d'inici d'una mesura d'acolliment familiar de l'alumne.

2.2.2. Llei 40/2003, de 18 novembre, de protecció a les famílies nombroses¹²

Aquesta llei regula les disposicions generals de caràcter bàsic per a tot l'Estat, defineix la família nombrosa, les condicions, les diferents categories i els procediments de reconeixement, renovació, modificació o pèrdua de la condició de família nombrosa. A més, determina el règim d'obligacions, infraccions i sancions. Finalment, regula l'acció protectora associada a la condició de família nombrosa i detalla els beneficis inclosos dins l'àmbit de competències de l'Estat.

L'article 5.2 assenyalava que a la comunitat autònoma on viu la persona sol·licitant correspon la competència per reconèixer la condició de família nombrosa, com també per expedir i renovar el títol que acredita aquesta condició i categoria.

2.2.3. Reial decret 1621/2005, de 30 de desembre, pel qual s'aprova el reglament de la Llei 40/2003, de 18 de novembre, de protecció a les famílies nombroses¹³

Aquesta norma té la finalitat de donar plena efectivitat a l'acció protectora que reben les famílies nombroses en l'àmbit de l'Administració General de l'Estat.

La reforma del reial decret està motivada per la sentència dictada per la sala contenciosa administrativa del Tribunal Suprem el 19 de febrer de 2008, per la qual es va estimar parcialment el recurs interposat contra algunes de les disposicions del reglament de la llei, que preveïen l'anul·lació de la impossibilitat d'acumular descomptes en matèria de transport per carretera i ferrocarril, com també l'eliminació del fet que es limitessin les ajudes per a llibres i material didàctic a alumnes matriculats en centres sostinguts amb fons públics. Es van declarar nuls l'incís final de l'article 7.2, l'apartat 2 de l'article 10 i l'apartat 3 de l'article 11. Per aquest motiu, es va tornar a redactar l'apartat 3 de l'article 11.

2.3. Legislació catalana

L'article 166.4 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya configura, com a competència exclusiva de la Generalitat, la promoció de les famílies i de la infància, que inclou les mesures de protecció social i la seva execució.

L'article 16 de l'Estatut regula el dret de totes les persones a rebre prestacions socials i ajuts públics per atendre les càrregues familiars, d'acord amb els requisits establerts per la llei. L'article 40 preveu, a més, que els poders públics han de garantir la protecció jurídica, econòmica i social de les diverses modalitats de família que regulen les lleis, com a estructura bàsica i factor de cohesió social i com a primer nucli de convivència de les persones. També assenyalava que els poders públics han de promoure les mesures econòmiques i normatives de suport a les famílies destinades a garantir la conciliació de la vida laboral, familiar i personal i a tenir descendència.

Per la necessària incidència que té en la tarifació social, en aquest marc normatiu competencial fem referència a la normativa catalana següent en relació amb les famílies nombroses.

12. Podeu consultar-ne el text a: <<http://www.boe.es/boe/dias/2003/11/19/pdfs/A40845-40852.pdf>>.

13. Podeu consultar-ne el text a: <https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2008/12/01/pdfs/BOE-A-2008-19350-C.pdf>.

2.3.1. Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família¹⁴

En aquesta llei, el títol III manté la sistemàtica del Codi de família, tret de la incorporació d'altres formes de família —la parella estable i la família formada per un progenitor sol amb els seus descendents— i del reconeixement del caràcter familiar dels nuclis en què conviuen fills no comuns, sens perjudici dels vincles que tinguin amb l'altre progenitor.

2.3.2. Llei 18/2003, de 4 de juliol, de suport a les famílies¹⁵

Aquesta llei fou dictada en desplegament de la Llei estatal 40/2003 per a l'àmbit territorial i competencial de Catalunya. Té la finalitat de fixar les bases i les mesures per a una política de suport i protecció a la família. Amb aquest objectiu, determina els drets i les prestacions destinats a donar suport a les famílies i estableix que són destinataris de les mesures de suport a les famílies els membres d'una família nombrosa i els d'una família monoparental.

2.3.3. Decret 151/2009, de 29 de setembre, de desplegament parcial de la Llei 18/2003, de 4 de juliol, de suport a les famílies¹⁶

Aquest decret desenvolupa parcialment la Llei 18/2003, de 4 de juliol, de suport a les famílies, i regula, entre d'altres, el reconeixement de la condició de família monoparental, i equipara les monoparentals a les nombroses quant a les mesures de suport familiar, és a dir, per a totes les prestacions econòmiques que s'atorguen en el marc de la Llei de suport a les famílies.

3. La tarificació social com a sistema per determinar el preu públic

La tarificació social és un sistema per determinar el preu públic d'un servei. En aquest sentit, cal recordar que els articles 41-47 del Reial decret legislatiu 2/2004, de 5 de març, pel qual s'aprova el text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals, determinen que les entitats locals poden establir preus públics per a la prestació de serveis i la realització d'activitats de la seva competència. Si es donen les circumstàncies de l'interès públic, les entitats locals podran fixar preus que no incorporin tot el cost del servei o de l'activitat local, a més d'atorgar bonificacions per les mateixes raons.

La tarificació social és un sistema de preu públic en què cada família ha de pagar en funció dels seus ingressos, amb l'objectiu d'incrementar la progressivitat perquè l'aportació de les famílies per finançar el servei s'incrementi en funció de la renda. En aquest sistema no hi ha un preu marc, sinó quotes progressives segons el nivell de renda declarada. Contràriament, un sistema de bonificació estableix un preu públic estàndard, al qual s'aplica un descompte de caràcter excepcional.

Les dades bàsiques que es fan servir habitualment per calcular la tarifa són el nombre de persones de la unitat familiar i la renda. En la majoria dels casos es determinen uns trams establerts (d'un mínim a un màxim mensual).

És interessant destacar que, en aquest punt, s'ha plantejat si les famílies nombroses haurien de tenir un tracte diferent de la resta, ja que en la tarificació social un dels elements

14 Podeu consultar-ne el text a <<https://www.parlament.cat/document/cataleg/48033.pdf>>.

15 Podeu consultar-ne el text a: <http://governacio.gencat.cat/web/.content/funcio_publica/documents/politiques_socials/arxius/lle18-03.pdf>.

16 Podeu consultar-ne el text a: <http://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa/?documentId=502264&action=fitxa>.

per fixar les quotes és la valoració del nombre de membres de la unitat familiar. Cal tenir en compte que les bonificacions o els descomptes que s'apliquen a les famílies nombroses no són incompatibles amb el sistema de tarificació.

Aquesta conjuntura es pot exemplificar amb el que assenyala el sistema de tarificació de l'Ajuntament de Barcelona per a les escoles bressol: «Es mantenen els descomptes actuals per a famílies nombroses, monoparentals i/o amb membres amb discapacitats. Concretament es deduiran de la suma dels ingressos familiars 525 euros per fill, en el cas de famílies nombroses o monoparentals de categoria general, i 800 euros en el cas de categoria especial».

3.1. Alguns dels possibles paràmetres de configuració

A continuació destaquem alguns paràmetres per tenir en compte a l'hora de configurar un sistema de tarificació social (cal assenyalar que no constitueixen un *numerus clausus*):

- Criteri de computació de la renda
- Criteri de càlcul de la renda equivalent
- Trams i quotes per escolaritat
- Trams i quotes per alimentació
- Quotes addicionals fixes per a altres conceptes
- Descomptes addicionals a la quota
- Indicador de renda de suficiència (IRSC)

La Llei 13/2006, de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic va establir l'indicador de renda de suficiència, que ha de ser fixat periòdicament per la Llei de pressupostos de la Generalitat. Aquest valor serveix per avaluar la situació de necessitat, per poder tenir dret o accés a les prestacions.

Per a l'exercici 2017, la Llei de pressupostos de la Generalitat de Catalunya determina el valor de l'indicador de renda de suficiència de Catalunya en 569,12 euros mensuals i 7.967,73 euros anuals.

Glossari

Indicador de renda de suficiència (IRSC): valor que serveix per estimar la situació de necessitat, per poder tenir dret o accés a les prestacions. Ha de ser establert per la Llei de pressupostos de la Generalitat.

Preus públics: els articles 41-47 del Reial decret legislatiu 2/2004, de 5 de març, pel qual s'aprova el text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals, determinen que les entitats locals poden establir preus públics per a la prestació de serveis i la realització d'activitats de la seva competència. Si no es donen les circumstàncies de l'interès públic, les entitats locals podran fixar preus que no incorporin tot el cost del servei o de l'activitat local, a més d'atorgar bonificacions per les mateixes raons.

Sistema de bonificacions: sistema que s'activa quan hi ha un preu públic estàndard, al qual s'aplica un descompte de caràcter excepcional per a les famílies de renda baixa o quan hi concorren problemes addicionals que motiven un informe de serveis socials, sempre que les famílies ho sol·licitin i demostrin les dificultats que pateixen.

Sistema de tarificació social: sistema en què no es fixa un preu estàndard, sinó que es determinen diferents quotes progressives en funció de la renda familiar, que varien al llarg d'un rang més ampli de rendes. L'accés a un servei a un preu assequible segons el nivell de renda familiar s'interpreta com un dret social i, per tant, no requereix que es comprovi si hi ha problemes socials addicionals.

Situació de necessitat: qualsevol contingència que tingui lloc o aparegui en la vida d'una persona i que li impedeixi afrontar les despeses essencials per al manteniment propi o per al de les persones que integren la unitat familiar o la de convivència a la qual pertany.

Títol de família nombrosa: document oficial que acredita la condició de família nombrosa. Distingeix dues categories (especial i general), que determinen el tipus de beneficis adjudicats en cada cas.

Unitat familiar: segons el que estableix la Llei 13/2006, de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic, són unitats familiars i unitats de convivència les que determinen els articles 2 i 3 de la Llei 18/2003, de 4 de juliol, de suport a les famílies:

Article 2. Destinataris de les mesures de suport a les famílies

Als efectes d'aquesta Llei i de la normativa que la desplega, són destinataris de les mesures de suport a les famílies:

- a) Els que es regulen mitjançant la Llei 9/1998, del 15 de juliol, del Codi de família, i la Llei 10/1998, del 15 de juliol, d'unions estables de parella. En tot cas, es garanteix la no-discriminació dels fills, amb independència de la relació de filiació.
- b) Els membres de família nombrosa, d'acord amb la legislació vigent.
- c) Els membres d'una família monoparental, és a dir, una família amb infants menors que hi conviuen i que depenen econòmicament d'una sola persona.
- d) Les famílies amb infants en acolliment o adopció.
- e) Les famílies amb persones en situació de dependència.

Article 3. Situacions equiparades

1. En els termes establerts per aquesta Llei, es poden acollir a determinades mesures i prestacions els titulars d'una relació de convivència d'ajuda mútua, d'acord amb la definició que d'aquesta situació estableix la Llei 19/1998, del 28 de desembre, sobre situacions convivencials d'ajuda mútua.

2. Les disposicions d'aquesta Llei també són aplicables a l'acolliment i a les altres situacions jurídiques a les quals les lleis atribueixin o reconeguin els mateixos efectes jurídics que a la família.

Bibliografia

Constitució espanyola (BOE, núm. 311, 29-12-1978).

Decret 151/2009, de 29 de setembre, de desplegament parcial de la Llei 18/2003, de 4 de juliol, de suport a les famílies (DOGC, núm. 5475, 01-10-2009).

Reial decret legislatiu 2/2004, de 5 de març, pel qual s'aprova el text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals (BOE, núm. 59, 09-03-2004).

Estatut d'Autonomia de Catalunya (DOGC, núm. 4680, 20-7-2006).

Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació de Catalunya (DOGC, núm. 5422, 16-7-2009).

Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència (BOE, suplement núm. 180, 29-7-2015).

Llei 40/2003, de 18 novembre, de protecció a les famílies nombroses (BOE, núm. 277, 19-11-2003).

Reial decret 1621/2005, de 30 de desembre, pel qual s'aprova el reglament de la Llei 40/2003, de 18 de novembre, de protecció a les famílies nombroses (BOE, suplement núm. 289, 1-12-2008).

Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família (DOGC, núm. 5686, 05-08-2010).

Llei 18/2003, de 4 de juliol, de suport a les famílies (DOGC, núm. 3926, 16-07-2003).

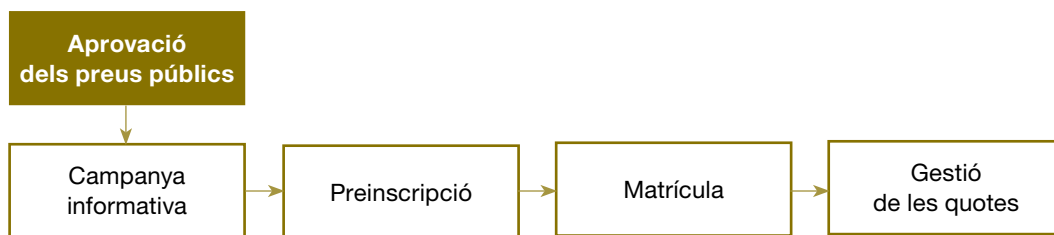
Llei 13/2006, de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic (DOGC, núm. 4691, 04-08-2006).

SÍNDIC DE GREUGES. «Mesures fiscals de suport a les famílies per a les famílies monoparentals».

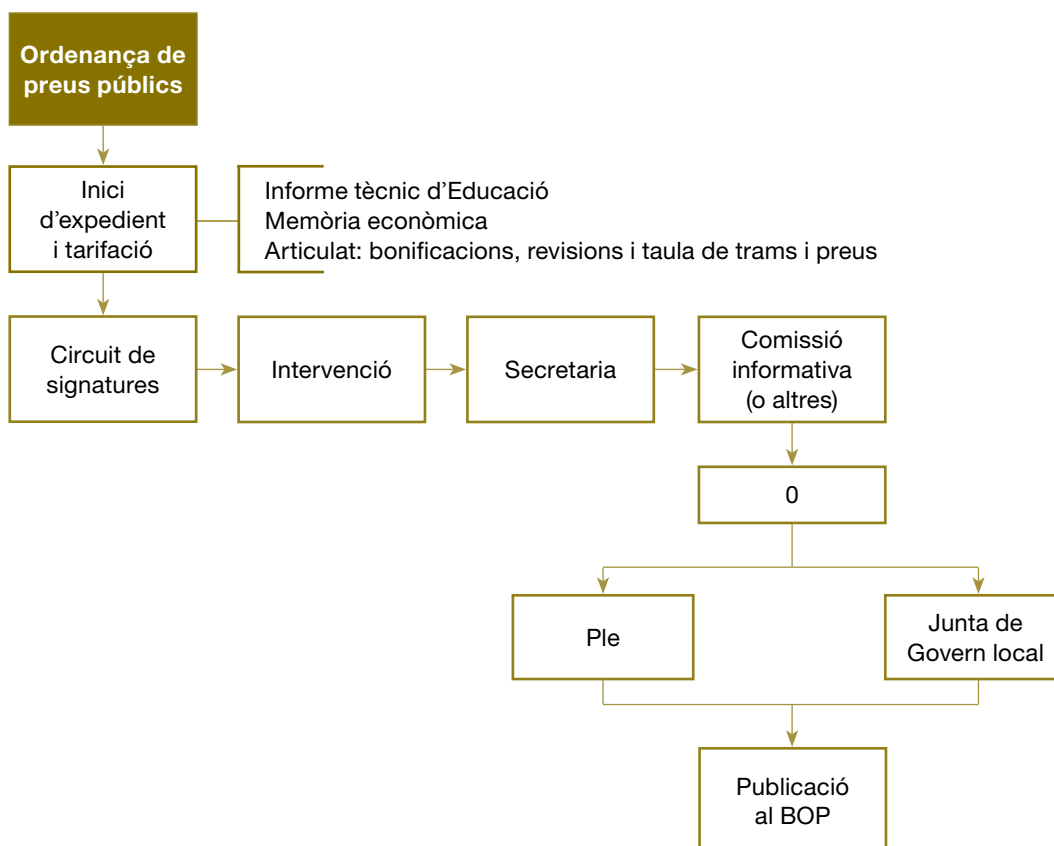

Annexos

1. Procediments de la tarificació social

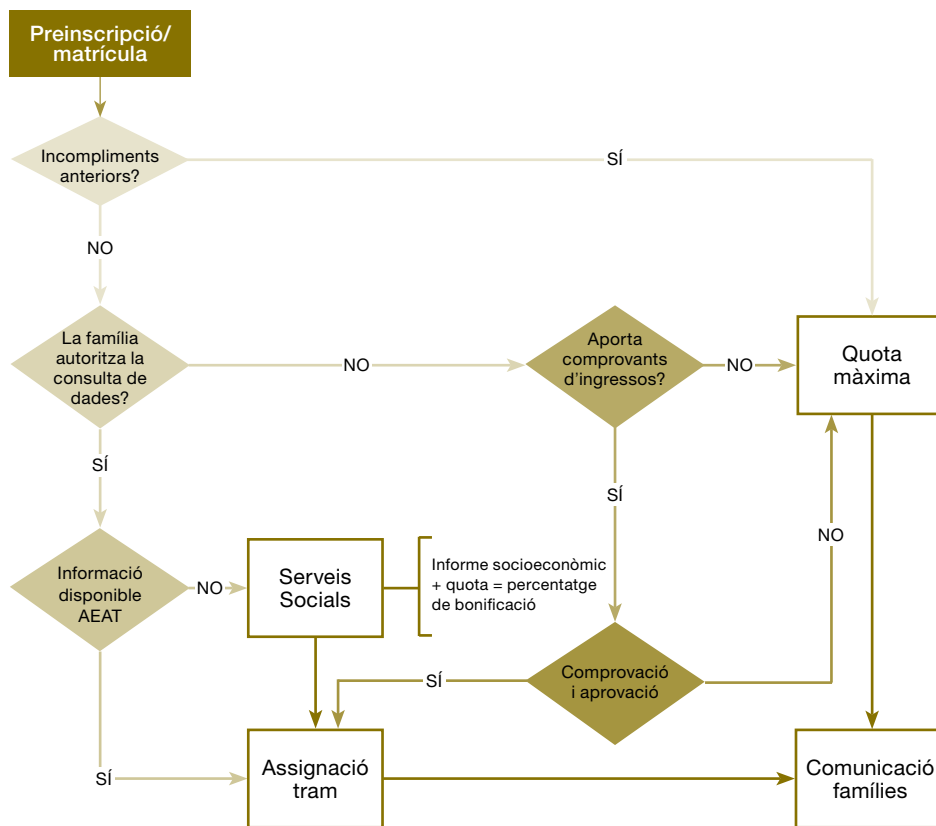
2. Aprovació dels preus públics

3. Estratègia de comunicació

4. Preinscripció/matrícula

1 Idealment, un any abans de la implementació de la tarificació social.

5. Enquesta

En cas de fer una enquesta per conèixer el nostre públic potencial, hauríem de tenir en compte els aspectes que comentem tot seguit:

- **Els dispositius que podem emprar:** per exemple, si podem aprofitar les jornades de portes obertes dels centres o el moment de la preinscripció o bé si el nostre municipi disposa d'una enquesta de ciutat en què podríem incloure algunes de les preguntes que suggerim a continuació. En aquest darrer cas, cal tenir en compte que aquestes enquestes tenen un cost econòmic molt elevat.
- **La durada de l'enquesta:** no pot ser massa llarga, per evitar desmotivar les respostes, ni massa curta, per no excloure informació cabdal.
- **L'objectiu de l'enquesta:** cal donar-lo a conèixer en el mateix instrument que utilitzem per dur-la a terme.

Aquests són alguns dels ítems que podria contenir l'enquesta:

Per a les famílies que s'acosten al centre per primer cop

- Altres opcions en cas de no aconseguir una plaça al centre
- Nivell d'estudis
- Ocupació
- Municipi
- Horari laboral
- Horari ideal del centre
- Motiu de la preinscripció
- Com van conèixer l'escola
- Tipus d'habitatge (lloguer o propietat)
- Disponibilitat de vehicle propi
- Anys de residència al municipi
- Nombre de persones que formen el nucli familiar
- Nombre de fills que conviuen al mateix domicili i edats corresponents
- Nombre de fills que no conviuen al mateix domicili i edats corresponents
- Nivell de renda

Per a les famílies usuàries

- Nivell d'estudis
- Ocupació
- Municipi
- Horari laboral
- Horari ideal del centre
- Motiu de la preinscripció
- Com van conèixer l'escola
- Tipus d'habitatge (lloguer o propietat)
- Disponibilitat de vehicle propi
- Anys de residència al municipi
- Nombre de persones que formen el nucli familiar
- Nombre de fills que conviuen al mateix domicili i edats corresponents
- Nombre de fills que no conviuen al mateix domicili i edats corresponents
- Nivell de renda

6. Indicadors de context

Objectiu: contrastar si els públics que són a les escoles bressol municipals corresponen al context social del municipi.

Caldria segregar la informació per barris.

- Sexe i edat
- Població:
  - 0-2 anys
  - 25-45 anys
- Taxa migratòria/origen
- Nivell d'instrucció:
  - 16-20 anys
  - 25-45 anys
- Taxa de fecunditat
- Projecció/evolució 0-3 anys
- Taxa d'atur:
  - Sexe
  - Edat
  - Sector
- Taxa d'ocupació:
  - Sexe
  - Edat
  - Sector
- Renda familiar disponible
- Estudi de propietats (lloguers i hipoteques)
- Planificació urbanística
- Taxa d'escolarització

Els annexos són el resultat de la feina duta a terme en l'àmbit del grup de treball de tarifació social impulsat des de la Gerència de Serveis d'Educació de la Diputació de Barcelona en col·laboració amb diversos municipis de la província de Barcelona. A banda de les autores i l'autor del text, aquests annexos han estat elaborats amb la participació de les persones següents:

NÚRIA ÀRIAS, Ajuntament de Sant Boi de Llobregat
 CRISTINA BERNABÉ, Ajuntament de Barberà del Vallès
 MARCEL·LINA BOSCH, Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts
 ANNA CABALLERO, Ajuntament de Cornellà de Llobregat
 QUIM CATALÀ GARRIGA, Ajuntament de Badalona
 MERCÈ FONTANÉ, Ajuntament de Terrassa
 MANUELA MARTÍN, Ajuntament de Rubí
 DOLORS PEÑAFIEL, Ajuntament de Vilafranca del Penedès
 ROSA PITARCH i PALMIRA COMA, Ajuntament de Sant Cugat del Vallès
 ROSA REINA i EULÀLIA VIÑALS, Ajuntament de Castelldefels
 ELISABET RIBES, Ajuntament del Prat de Llobregat
 SUSANA ROMÁN, Ajuntament de Sabadell
 SÍLVIA ANDRÉS, JOAN BALANÀ, CARMEN CARNERERO, MONTSERRAT MONTALS,
 ARACELI RODRÍGUEZ, PILAR SÁNCHEZ, EVA SAURA i ÀLEX VIDAL, Gerència de Serveis
 d'Educació

Exemples d'aplicació de la tarifació social

Les fitxes següents, elaborades per alguns dels ajuntaments que han participat en el grup de treball de tarifació social, inclouen les dades més rellevants sobre l'aplicació de la tarifació als seus municipis:

Badalona

Població: 217.977 habitants

Oferta educativa de 0-3 anys

1. Nombre d'escoles bressol municipals: 5
2. Tipus de gestió de les escoles bressol:
  - Gestió directa
  - Contracte de serveis
  - Concessió
3. Altres recursos municipals de suport a les famílies amb infants de 0-3 anys:
 Juguem plegats, de l'Institut Municipal de Serveis Personals, un espai d'educació familiar per crear vincles mitjançant el joc. Els professionals fan itinerància a tres espais de tres barris de la ciutat.
4. Nombre de llars d'infants del Departament d'Ensenyament: 2
5. Nombre de llars d'infants privades: 22

Aplicació de la tarifació social

6. La tarifació social s'aplica a altres serveis municipals? **No**
6.1. A quins?
7. Serveis als quals s'aplica la tarifació a l'EBM:
  - Escolaritat
  - Menjador
  - Acollida/Permanència
8. Curs escolar en el qual s'inicia el sistema de tarifació a l'EBM:
2016-2017 (escolarització) i 2017-2018 (menjador)
9. Criteris que es van valorar a l'hora de decidir el canvi de model:
Voluntat política
10. Eines que es van fer servir per dissenyar el model:
  - Anàlisi de públics (presents/absents) a les EBM
  - Revisió/adaptació d'altres models
  - Altres estudis *ad hoc*
  - Altres:

11. Principals dificultats que s'han hagut d'afrontar a l'hora d'implementar el model de tarifació (de disseny, organitzatives, econòmiques, comunicatives...):

Dificultat	Eines/mecanismes per afrontar-la
Decrement de la part del servei d'escolarització finançada per les famílies, quan el seu preu públic forma part de la retribució del concessionari.	Modificació del contracte de concessió vigent (2016-2017) i increment pressupostari en el nou contracte (2017-2018).
Decrement de la part del servei de menjador finançada per les famílies, quan és un servei a risc i ventura del concessionari.	Incorporació d'una quantitat, teòricament equivalent al decrement, en el valor estimat del contracte (VEC) de la nova concessió (2017-2018).

12. Sistema de càlcul emprat per adjudicar el tram de renda corresponent (definició d'unitat familiar; càlcul de la renda equivalent —càlcul de coeficients de correlació—; ús d'indicadors de referència —IRSC...):

Es fa servir la renda per capita i, com a índex de referència, l'IRSC.

13. Taula resum de trams i quotes:

Tram renda	Percentatge de reducció	Preu mensual escolaritat jornada completa
Superior a 2 IRSC	0,00 %	197,29 €
1-2 IRSC	20,00 %	157,83 €
0,5-1 IRSC	60,00 %	78,92 €
0,25-0,5 IRSC	80,00 %	39,46 €
Menor de 0,25 IRSC	90,00 %	19,73 €
Tarifa mínima	95,00 %	9,86 €

14. El sistema de tarifació conviu amb altres bonificacions?

- Sí
 No

14.1. Cal especificar quines:

Ponderació 1: 5 % de reducció complementària per a les famílies que acreditin oficialment que són monoparentals, nombroses o que l'alumne, un germà o un dels seus tutors té una diversitat funcional reconeguda en un grau igual o superior al 33 %. En el cas d'acreditar més d'una de les característiques anteriors, la reducció serà del 10 %.

Ponderació 2: 25 % de reducció per a les famílies amb més d'un fill matriculat a les escoles bressol municipals. Aquesta ponderació és incompatible amb l'anterior.

14.2. Existeix la quota 0?

- Sí
 No

14.3. Hi ha alguna intervenció de serveis socials?

- Sí
 No

15. Es fan revisions de quotes?
- Sí, d'ofici, des del mateix ajuntament
  - Sí, amb la petició prèvia de les famílies
  - No
16. Des del primer curs s'han aplicat canvis significatius en el model després d'avaluar-lo? (Canvi en el nombre de trams, ampliació dels serveis als quals s'aplica...)
- No
17. Amb el canvi de model cap a la tarifació social, heu detectat algun tipus d'impacte...
- Organitzatiu. Quin?
Adaptació documental; complexitat en la coexistència de la tarifació i les bonificacions; casos sense declaració de renda.
  - Econòmic. Quin?
Disminució de la part del finançament cobert per les famílies
  - En la incorporació de nous perfils familiars. Quins?
  - En la fugida d'alguns perfils familiars. Quins?
  - En l'oferta o els preus de les llars d'infants de titularitat privada.
  - Altres:
Reducció de les places vacants a un nivell molt baix

Comunicació

18. Heu fet algun tipus de campanya de comunicació relativa a la implementació de la tarifació social?
- Sí
  - No
19. De quin tipus?
- Material informatiu adreçat a les famílies
  - Reunions informatives a les famílies
  - Web
  - Altres. Quines?
20. Teniu disponible per a les famílies interessades algun tipus de simulador de preus?
- Sí
  - No

Barberà del Vallès

Població: 32.860 habitants

Oferta educativa de 0-3 anys

1. Nombre d'escoles bressol municipals: 6
2. Tipus de gestió de les escoles bressol:
  - Gestió directa
  - Contracte de serveis
  - Concessió
3. Altres recursos municipals de suport a les famílies amb infants de 0-3 anys: Espais d'atenció a la petita infància i a la família (espai del nadó, espai familiar, espai de trobada multisensorial). Durant el curs 2018-2019 es preveu posar en funcionament altres espais: l'escola de famílies, el centre de recursos coeducatius, l'espai de participació...).
4. Nombre de llars d'infants del Departament d'Ensenyament: 0
5. Nombre de llars d'infants privades: 4

Aplicació de la tarifació social

6. La tarifació social s'aplica a altres serveis municipals? **No**
6.1. A quins?
7. Serveis als quals s'aplica la tarifació a l'EBM:
  - Escolaritat
  - Menjador
  - Acollida/Permanència
8. Curs escolar en el qual s'inicia el sistema de tarifació a l'EBM:
2012-2013
9. Criteris que es van valorar a l'hora de decidir el canvi de model:
  - Voluntat política.
  - Establiment d'un sistema més equitatiu per mitjà del qual cada família pagui en funció del nivell de renda, de manera que millori la progressivitat per a les rendes baixes i mitjanes.
  - Reducció al màxim de les barreres econòmiques per poder accedir al servei i garantir l'accés a les famílies més vulnerables.
  - Captació de públics fins ara absents.
  - Augment de la demanda en general, que s'ha reduït com a conseqüència del context socioeconòmic.

10. Eines que es van fer servir per dissenyar el model:

- Anàlisi de públics (presents/absents) a les EBM
- Revisió/adaptació d'altres models
- Altres estudis *ad hoc*
- Altres:

11. Principals dificultats que s'han hagut d'afrontar a l'hora d'implementar el model de tarifació (de disseny, organitzatives, econòmiques, comunicatives...):

Dificultat	Eines/mecanismes per afrontar-la
Manca d'un estudi previ a la implantació de la tarifació social sobre l'estructura socioeconòmica de la ciutat; anàlisi de l'oferta i la demanda i del paper de l'oferta privada.	Revisió a partir del coneixement general en el context del Grup de Treball de Tarifació Social.
Endarreriment del procés d'establiment de les quotes per abonar com a conseqüència d'haver de consultar les dades de renda un cop tancat l'exercici.	Agilitzar al màxim el procés que cal seguir per establir les quotes que han d'abonar les famílies i comunicar-los molt bé el procés perquè coneguin en quin moment les rebran.
La comprensió de la lògica de la tarifació social.	Que l'equip tècnic que gestiona la xarxa d'escoles bressol municipals es formi en aquest tema per comunicar-lo millor.
La convivència de la tarifació social amb altres bonificacions, algunes de les quals cal valorar des de Serveis Socials.	Elaboració d'un protocol de coordinació entre Educació i Serveis Socials.
Hi ha una part de les famílies a les quals no arribem, sia per temes econòmics o sia per manca de valoració del potencial educatiu compensador de les llars.	Aprofitar la preinscripció per diagnosticar necessitats de les famílies per entendre millor les lògiques de tria. Treballar de manera coordinada amb la resta dels serveis perquè les famílies els valorin i sàpiguen que no en quedaran excloses per motius econòmics. Elaborar una bona campanya de comunicació.

12. Sistema de càlcul emprat per adjudicar el tram de renda corresponent (definició d'unitat familiar; càlcul de la renda equivalent —càlcul de coeficients de correlació—; ús d'indicadors de referència —IRSC...):

Nivell de renda de la unitat familiar.

Definició d'unitat familiar: són membres computables el pare, la mare, el tutor o tutora o la persona encarregada de la guarda i custòdia, i els germans i germanes solters menors de vint-i-cinc anys que convisquin al mateix domicili en el moment de formalitzar la matrícula o els majors d'edat quan es tracti de persones amb discapacitat.

En el cas de divorci o separació dels pares, no es considera membre computable aquell que no conviu amb la persona que sol·licita l'ajut. No obstant això, té la consideració de membre computable el nou cònjuge o persona unida per anàloga relació i, per tant, s'inclouran les seves rendes en el còmput de la renda familiar.

Tan sols es consideren famílies monoparentals aquelles que disposin de l'acreditació reconeguda en la Llei 18/2003 de suport a les famílies i el Decret

151/2009, de 29 de setembre, de desplegament parcial de la Llei 18/2003, de 4 de juliol, de suport a les famílies. Per justificar-ho cal presentar el títol de família monoparental expedit pel Departament de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya.

13. Taula resum de trams i quotes:

Preu mensual escolaritat jornada completa						
	95 €	120 €	145 €	170 €	185 €	200 €
Membres unitat familiar	Renda igual o inferior a	Renda fins a	Renda fins a	Renda fins a	Renda fins a	Més de
2	10.672	12.555	14.770	17.377	22.590	22.590
3	14.014	16.487	19.397	22.820	29.666	29.666
4	16.624	19.557	23.009	27.069	35.190	35.190
5	18.864	22.193	26.109	30.717	39.932	39.932
6	21.028	24.739	29.105	34.241	44.513	44.513
7	23.076	27.149	31.940	37.576	48.849	48.849

*Les taules que fan referència a les EBM que només escolaritzen en horari de matí i la que fa referència al servei interlectiu del migdia mantenen els mateixos trams i proporcionalitats.

14. El sistema de tarifació conviu amb altres bonificacions?

- Sí
 No

14.1. Cal especificar quines:

- 10 % (família nombrosa i monoparental de categoria general)
- 15 % (família nombrosa, monoparental i d'acollida de categoria especial)
- Del 50 % al 90 % (unitats familiars amb una situació socioeconòmica desfavoridora greu que se situïn en el tram de renda igual o inferior al tram més baix)

Encara que es tracti de rendes superiors, també es poden aplicar les exempcions i bonificacions anteriors en els casos següents:

- Infants derivats per serveis especialitzats d'atenció precoç que estiguin en un procés de diagnòstic i per als quals es demani la inclusió en una llar d'infants per identificar-ne millor les dificultats, estimular-ne les competències i treballar l'acceptació familiar d'aquestes dificultats. Requereix un informe previ dels serveis especialitzats.
- Infants que estiguin en un procés de seguiment per part de l'Equip d'Atenció a la Infància i Adolescència. Cal un informe previ d'aquest servei i dels serveis socials municipals. L'aplicació d'aquesta bonificació requereix un informe o proposta que justifiqui la situació. Ha d'estar signat per un professional de l'equip d'atenció bàsica dels serveis socials municipals, amb el vistiplau del cap de la secció de Benestar Social.

- 14.2. Existeix la quota 0?
- Sí
- No
- 14.3. Hi ha alguna intervenció de serveis socials?
- Sí
- No
15. Es fan revisions de quotes?
- Sí, d'ofici, des del mateix ajuntament.
- Sí, amb la petició prèvia de les famílies.
- No
16. Des del primer curs s'han aplicat canvis significatius en el model després d'avaluar-lo? (Canvi en el nombre de trams, ampliació dels serveis als quals s'aplica...) **No**
17. Amb el canvi de model cap a la tarifació social, heu detectat algun tipus d'impacte...
- Organitzatiu. Quin?
Increment de la feina de càlcul de la quota de les famílies i de l'esforç comunicatiu a les famílies.
- Econòmic. Quin?
Quotes que responen més aviat a la capacitat econòmica de cada família.
- En la incorporació de nous perfils familiars. Quins?
- En la fugida d'alguns perfils familiars. Quins?
Intuïm una possible fugida de famílies amb baixos recursos econòmics, però no de les que tenen una situació més vulnerable.
- En l'oferta o els preus de les llars d'infants de titularitat privada.
- Altres:

Comunicació

18. Heu fet algun tipus de campanya de comunicació relativa a la implementació de la tarifació social?
- Sí
- No
19. De quin tipus?
- Material informatiu adreçat a les famílies
- Reunions informatives a les famílies
- Web
- Altres. Quines?
20. Teniu disponible per a les famílies interessades algun tipus de simulador de preus?
- Sí
- No

Cornellà de Llobregat

Població: 86.610 habitants

Oferta educativa de 0-3 anys

1. Nombre d'escoles bressol municipals: 8
2. Tipus de gestió de les escoles bressol:
  - Gestió directa
  - Contracte de serveis
  - Concessió
3. Altres recursos municipals de suport a les famílies amb infants de 0-3 anys:
 Dos espais familiars (Espai Familiar Roger de Llúria i Espai Familiar La Trepça) i dos espais nadó (Teresa Majem).
4. Nombre de llars d'infants del Departament d'Ensenyament: 0
5. Nombre de llars d'infants privades: 2

Aplicació de la tarifació social

6. La tarifació social s'aplica a altres serveis municipals? **Sí**
  - 6.1. A quins?
 A l'Escola Municipal de Música.
7. Serveis als quals s'aplica la tarifació a l'EBM:
  - Escolaritat
  - Menjador
  - Acollida/Permanència
8. Curs escolar en el qual s'inicia el sistema de tarifació a l'EBM:
 2016-2017
9. Criteris que es van valorar a l'hora de decidir el canvi de model:
 El canvi de model es va produir per voluntat política.
10. Eines que es van fer servir per dissenyar el model:
  - Anàlisi de públics (presents/absents) a les EBM
  - Revisió/adaptació d'altres models
  - Altres estudis *ad hoc*
  - Altres: Estudis de costos fets pel Departament de Control de Gestió Econòmica.

11. Principals dificultats que s'han hagut d'afrontar a l'hora d'implementar el model de tarifació (de disseny, organitzatives, econòmiques, comunicatives...):

Dificultat	Eines/mecanismes per afrontar-la
Dificultats administratives	Reorganització dels recursos existents
Dificultats econòmiques	Utilització de més recursos econòmics del municipi destinats a les llars d'infants

12. Sistema de càlcul emprat per adjudicar el tram de renda corresponent (definició d'unitat familiar; càlcul de la renda equivalent —càlcul de coeficients de correlació—; ús d'indicadors de referència —IRSC...):

13. Taula resum de trams i quotes:

Quotes ensenyament per tarifació social (curs 2017-2018)								
	Tram 1	Tram 2		Tram 3		Tram 4		Tram 5
Membres unitat familiar	Renda inferior o igual a	Renda de a	Renda de a	Renda de a	Renda de a	Renda de a	Renda de a	Renda inferior o igual a
2	7.968 €	7.969	11.952 €	11.953	19.919 €	19.920	7.887 €	27.888 €
3	10.464 €	10.465	15.696 €	15.697	26.160 €	26.161	36.623 €	36.624 €
4	12.413 €	12.414	18.619 €	18.620	31.032 €	31.033	43.444 €	43.445 €
5	13.810 €	13.811	20.716 €	20.717	34.526 €	34.527	48.337 €	48.338 €
6	15.701 €	15.702	23.552 €	23.553	39.253 €	39.254	54.954 €	54.955 €
7	17.230 €	17.231	25.845 €	25.846	43.075 €	43.076	60.306 €	60.307 €
Quota mensual ensenyament	30 €	60 €		110 €		160 €		187,08 €

14. El sistema de tarifació conviu amb altres bonificacions?

- Sí
 No

14.1. Cal especificar quines:

En la quota d'ensenyament no hi ha altres bonificacions . Es donen ajuts per al servei de menjador.

14.2. Existeix la quota 0?

- Sí
 No

14.3. Hi ha alguna intervenció de serveis socials?

- Sí
 No

El Departament d'Acció Social intervé en la gestió dels ajuts de menjador.

15. Es fan revisions de quotes?
- Sí, d'ofici, des del mateix ajuntament
  - Sí, amb la petició prèvia de les famílies
  - No
16. Des del primer curs s'han aplicat canvis significatius en el model després d'avaluar-lo? (Canvi en el nombre de trams, ampliació dels serveis als quals s'aplica...)
17. Amb el canvi de model cap a la tarifació social, heu detectat algun tipus d'impacte...
- Organitzatiu. Quin?
Increment de les tasques de gestió, que han dificultat el procés.
  - Econòmic. Quin?
Disminució de la part del finançament cobert per les famílies.
  - En la incorporació de nous perfils familiars. Quins?
S'han incorporat famílies.
  - En la fugida d'alguns perfils familiars. Quins?
Creiem que no n'hi ha hagut.
  - En l'oferta o els preus de les llars d'infants de titularitat privada.
  - Altres:
Amb la tarifació social s'ha reduït el nombre de places vacants a les escoles bressol.

Comunicació

18. Heu fet algun tipus de campanya de comunicació relativa a la implementació de la tarifació social?
- Sí
  - No
- La comunicació s'adreçava a les famílies que tenien previst escolaritzar els fills a les escoles bressol.
19. De quin tipus?
- Material informatiu adreçat a les famílies
  - Reunions informatives a les famílies
  - Web
  - Altres. Quines?
20. Teniu disponible per a les famílies interessades algun tipus de simulador de preus?
- Sí
  - No

El Prat de Llobregat

Població: 63.897 habitants

Oferta educativa de 0-3 anys

1. Nombre d'escoles bressol municipals: 4
2. Tipus de gestió de les escoles bressol:
  - Gestió directa
  - Contracte de serveis
  - Concessió
3. Altres recursos municipals de suport a les famílies amb infants de 0-3 anys:
Ajuts des de serveis socials. Serveis d'atenció a la petita infància.
4. Nombre de llars d'infants del Departament d'Ensenyament: 1
5. Nombre de llars d'infants privades: 6

Aplicació de la tarifació social

6. La tarifació social s'aplica a altres serveis municipals? S'està estudiant.
6.1.A quins? A l'Escola Municipal d'Arts en Viu.
7. Serveis als quals s'aplica la tarifació a l'EBM:
  - Escolaritat
  - Menjador
  - Acollida/Permanència
8. Curs escolar en el qual s'inicia el sistema de tarifació a l'EBM:
2015-2016
9. Criteris que es van valorar a l'hora de decidir el canvi de model:
Que fos un model més just i equitatiu, per donar oportunitats d'escolarització a les famílies més desfavorides, sense penalitzar les que tenien més ingressos.
En el tram més alt no es va superar el llindar de la taxa que ja es cobrava.
10. Eines que es van fer servir per dissenyar el model:
  - Anàlisi de públics (presents/absents) a les EBM
  - Revisió/adaptació d'altres models
  - Altres estudis *ad hoc*
  - Altres:

11. Principals dificultats que s'han hagut d'afrontar a l'hora d'implementar el model de tarifació (de disseny, organitzatives, econòmiques, comunicatives...):

Dificultat	Eines/mecanismes per afrontar-la
Econòmiques	Augmentar la partida d'escoles bressol.
Comunicatives (emprendre mecanismes de difusió)	Emprendre mecanismes de difusió.
Gestió	Adequar els mecanismes administratius necessaris per dur-ho a terme.

12. Sistema de càlcul emprat per adjudicar el tram de renda corresponent (definició d'unitat familiar; càlcul de la renda equivalent —càlcul de coeficients de correlació—; ús d'indicadors de referència —IRSC...):

La renda equivalent de la família es calcula a partir de la renda monetària multiplicada per un coeficient corrector, per tenir en compte la composició familiar i l'existència o no d'economies d'escala en el consum.

Per definir les diferents tarifes per interval de renda, s'ha seguit un dels mètodes descrits en l'estudi de Maria Cubel:

$$\text{Renda equivalent} = \text{Renda monetària} / (\text{nre. membres família})$$

En què e és un paràmetre definit entre 0 i 1 que indica l'existència d'economia d'escala: si el valor és 0, la renda equivalent és igual a la monetària (per tant, no es té en compte el nombre de membres de la família); si el valor és 1, la renda equivalent coincideix amb la renda *per capita* (per tant, es considera que no hi ha economies d'escala).

13. Taula resum de trams i quotes:

Preu mensual escolaritat jornada completa					
	Bonificació 65 % (56 €)	Bonificació 50 % (80 €)	Bonificació 30 % (112 €)	Bonificació 15 % (136 €)	Sense bonificació (160 €)
Membres unitat familiar	Renda igual o inferior a	Renda fins a	Renda fins a	Renda fins a	Renda fins a
2	8.468	11.291	16.937	22.582	22.583
3	10.384	13.845	20.768	27.690	27.691
4	12.000	16.000	24.000	32.000	32.001
5	13.425	17.900	26.850	35.800	35.801
6	14.714	19.619	29.429	39.238	39.239

14. El sistema de tarifació conviu amb altres bonificacions?

- Sí
 No

14.1. Cal especificar quines:

Sistema de bonificacions per al servei de menjador.

- 14.2. Existeix la quota 0?
- Sí
- No
- 14.3. Hi ha alguna intervenció de serveis socials?
- Sí
- No
15. Es fan revisions de quotes?
- Sí, d'ofici, des del mateix ajuntament.
- Sí, amb la petició prèvia de les famílies.
- No
16. Des del primer curs s'han aplicat canvis significatius en el model després d'avaluar-lo? (Canvi en el nombre de trams, ampliació dels serveis als quals s'aplica...) **No**
17. Amb el canvi de model cap a la tarifació social, heu detectat algun tipus d'impacte...
- Organitzatiu. Quin?
Adequació de l'organització administrativa necessària.
- Econòmic. Quin?
Augment de l'aportació municipal a les partides de gestió de les escoles bressol.
- En la incorporació de nous perfils familiars. Quins?
- En la fugida d'alguns perfils familiars. Quins?
- En l'oferta o els preus de les llars d'infants de titularitat privada.
- Altres:

Comunicació

18. Heu fet algun tipus de campanya de comunicació relativa a la implementació de la tarifació social?
- Sí
- No
19. De quin tipus?
- Material informatiu adreçat a les famílies
- Reunions informatives a les famílies
- Web
- Altres. Quines?
20. Teniu disponible per a les famílies interessades algun tipus de simulador de preus?
- Sí
- No

Rubí

Població: 75.568 habitants

Oferta educativa de 0-3 anys

1. Nombre d'escoles bressol municipals: 3
2. Tipus de gestió de les escoles bressol:
  - Gestió directa
  - Contracte de serveis
  - Concessió
3. Altres recursos municipals de suport a les famílies amb infants de 0-3 anys:
L'espai familiar. Creixença atén unes quaranta famílies durant el curs escolar, distribuïdes en tres grups que depenen de la franja d'edat 0-3 anys.
4. Nombre de llars d'infants del Departament d'Ensenyament: 0
5. Nombre de llars d'infants privades: 7

Aplicació de la tarifació social

6. La tarifació social s'aplica a altres serveis municipals? **No**
  - 6.1. A quins?
7. Serveis als quals s'aplica la tarifació a l'EBM:
  - Escolaritat
  - Menjador
  - Acollida/Permanència
8. Curs escolar en el qual s'inicia el sistema de tarifació a l'EBM:
2013-2014
9. Criteris que es van valorar a l'hora de decidir el canvi de model:
Cerca de fórmules de gestió que garanteixin la prestació d'un servei de qualitat, sostenible, socialment equilibrat i que gravi amb el mínim d'impostos les famílies, amb les importants reduccions de la Generalitat en les aportacions.
El sistema de tarifació social implica que les famílies usuàries del servei escolar i del menjador contribueixin a sostenir el servei en funció de la capacitat de renda.
10. Eines que es van fer servir per dissenyar el model:
  - Anàlisi de públics (presents/absents) a les EBM
  - Revisió/adaptació d'altres models
  - Altres estudis *ad hoc*
  - Altres:

11. Principals dificultats que s'han hagut d'afrontar a l'hora d'implementar el model de tarificació (de disseny, organitzatives, econòmiques, comunicatives...):

Dificultat	Eines/mecanismes per afrontar-la
En el moment de fer la preinscripció, no es pot dir a les famílies quina quota pagaran.	En la preinscripció, les famílies autoritzen la consulta de dades a Hisenda i quan es matriculin ja disposaran de les dades.
D'algunes famílies no tenim dades econòmiques, perquè són estrangeres i fa poc que resideixen al territori.	Els serveis socials fan informes socioeconòmics per poder establir un preu públic.
Les famílies que continuen venint a l'escola pagaven, el curs passat, una quota concreta i durant el nou curs, arran de l'aplicació de la tarificació social, aquesta s'ha apujat.	Es va fer una campanya informativa detallada: xerrades a cada escola, en què s'explicava bé el càlcul i es deia que s'aplica en funció de la renda (una família pot pagar un preu concret durant un curs i en el següent pot veure que canvia, perquè la seva renda s'ha modificat).
El primer any d'implementació només es va fer en el servei escolar i no en el menjador, ja que les famílies es van queixar i en va disminuir l'ús.	En el segon curs ja es va implementar en el servei de menjador.

12. Sistema de càlcul emprat per adjudicar el tram de renda corresponent (definició d'unitat familiar; càlcul de la renda equivalent —càlcul de coeficients de correlació—; ús d'indicadors de referència —IRSC...):

La unitat familiar està definida així:

Es consideren membres computables de la unitat familiar el pare, la mare, el tutor o tutora o la persona encarregada de la guarda i custòdia i els germans solters menors de 25 anys que convisquin al mateix domicili en el moment de formalitzar la matrícula, o els majors d'edat quan es tracti de persones amb discapacitat. En el cas de divorci o separació dels pares no es considerarà membre computable qui no convisqui amb el sol·licitant de l'ajut. No obstant això, té la consideració de membre computable el nou cònjuge o persona unida per anàloga relació i, per tant, les seves rendes seran incloses en el còmput de la renda familiar.

Tram de renda

Per tal d'establir la base de càlcul anual de la unitat familiar i determinar en quin tram de la tarificació social es troba un alumne o alumna, es tenen en compte la totalitat dels ingressos anuals que per qualsevol concepte percep la unitat familiar i es relaciona el total d'ingressos amb el nombre total de membres de la unitat familiar.

A aquests efectes, les persones interessades han de presentar l'autorització per fer la consulta de les seves dades fiscals a l'Agència Tributària (AEAT).

La renda familiar s'obté de la suma de la bases imposables general i de l'estalvi de la declaració d'IRPF corresponent al darrer exercici fiscal liquidat, o les que constin a l'Agència Tributària de tots els membres de la unitat familiar.

13. Taula resum de trams i quotes:

Preu mensual escolaritat jornada completa						
	98,00 €	148,00 €	168,00 €	188,00 €	198,00 €	208,00 €
Membres unitat familiar	Renda igual o inferior a	Renda fins a	Renda fins a	Renda fins a	Renda fins a	Més de
2	10.670,85	12.554,25	14.770,08	17.377,00	22.590,10	22.590,10
3	14.013,28	16.486,63	19.396,52	22.820,00	29.666,00	29.666,00
4	16.622,50	19.556,37	23.008,07	27.069,00	35.189,70	35.189,70
5	18.862,66	22.191,92	26.108,80	30.717,00	39.932,10	39.932,10
6	21.026,68	24.737,89	29.104,12	24.241,00	44.513,30	44.513,30
7 o més	23.074,63	27.147,30	31.938,80	37.576,00	48.848,80	48.848,80

14. El sistema de tarifació conviu amb altres bonificacions?

- Sí
 No

14.1. Cal especificar quines:

Els serveis socials, per a aquelles famílies que estan en el darrer tram de renda, poden valorar bonificacions de fins al 90 % i aprovar-les per Junta de Govern. També hi ha bonificacions per a famílies nombroses i monoparentals i per a aquelles que tenen segons germans escolaritzats al mateix centre.

14.2. Existeix la quota 0?

- Sí
 No

14.3. Hi ha alguna intervenció de serveis socials?

- Sí
 No

15. Es fan revisions de quotes?

- Sí, d'ofici, des del mateix ajuntament.
 Sí, amb la petició prèvia de les famílies.
 No

16. Des del primer curs s'han aplicat canvis significatius en el model després d'avaluar-lo? (Canvi en el nombre de trams, ampliació dels serveis als quals s'aplica...) S'ha incorporat el model de tarifació social al servei de menjador.

17. Amb el canvi de model cap a la tarifació social, heu detectat algun tipus d'impacte...

- Organitzatiu. Quin?
 Econòmic. Quin? Augment de l'aportació municipal a les partides de gestió de les escoles bressol.

- En la incorporació de nous perfils familiars. Quins?
- En la fugida d'alguns perfils familiars. Quins?
- En l'oferta o els preus de les llars d'infants de titularitat privada.
- Altres:

Comunicació

18. Heu fet algun tipus de campanya de comunicació relativa a la implementació de la tarificació social?
- Sí
  - No
19. De quin tipus?
- Material informatiu adreçat a les famílies
  - Reunions informatives a les famílies
  - Web
  - Altres. Quines?
20. Teniu disponible per a les famílies interessades algun tipus de simulador de preus?
- Sí
  - No

Sabadell

Població: 209.931 habitants

Oferta educativa de 0-3 anys

1. Nombre d'escoles bressol municipals: 11
2. Tipus de gestió de les escoles bressol:
  - Gestió directa
  - Contracte de serveis
  - Concessió
3. Altres recursos municipals de suport a les famílies amb infants de 0-3 anys:
Espais familiars, xerrades a famílies, equip de suport de salut escolar a les escoles bressol municipals, programes específics a les biblioteques municipals per a les famílies amb infants de 0-3 anys.
4. Nombre de llars d'infants del Departament d'Ensenyament: 1
5. Nombre de llars d'infants privades: 24

Aplicació de la tarifació social

6. La tarifació social s'aplica a altres serveis municipals? Sí
  - 6.1. A quins?
A l'Escola Municipal de Música i Conservatori Professional i a l'Escola Municipal d'Art Illa.
7. Serveis als quals s'aplica la tarifació a l'EBM:
  - Escolaritat
  - Menjador
  - Acollida/Permanència
8. Curs escolar en el qual s'inicia el sistema de tarifació a l'EBM: 2012-2013
9. Criteris que es van valorar a l'hora de decidir el canvi de model:
La decisió d'implementar la tarifació social es va prendre en un moment àlgid de la crisi econòmica, en què hi havia una davallada important de l'aportació de la Generalitat, com a aposta ferma pels beneficis que l'escola bressol suposa per al desenvolupament dels infants, especialment en contextos socials desfavorits.
10. Eines que es van fer servir per dissenyar el model:
  - Anàlisi de públics (presents/absents) a les EBM
  - Revisió/adaptació d'altres models
  - Altres estudis *ad hoc*
  - Altres:

11. Principals dificultats que s'han hagut d'afrontar a l'hora d'implementar el model de tarifació (de disseny, organitzatives, econòmiques, comunicatives...):

Dificultat	Eines/mecanismes per afrontar-la
Incertesa respecte als ingressos.	Difícil. En qualsevol cas, l'experiència comparativa d'altres cursos.
Dificultats de gestió: recull de dades, anàlisi, aplicació, casuístiques diferents.	Desenvolupament de nous processos i sistemes informàtics.
Definició de la unitat familiar en cada cas.	Revisió individualitzada de les casuístiques més complexes.

12. Sistema de càlcul emprat per adjudicar el tram de renda corresponent (definició d'unitat familiar; càlcul de la renda equivalent —càlcul de coeficients de correlació—; ús d'indicadors de referència —IRSC...):

La tarifa s'assigna en funció del nombre de membres de cada unitat familiar i dels ingressos corresponents. Per determinar-los, es computa la suma de la base imposable general i la base imposable de l'estalvi, segons la declaració de l'IRPF de l'últim exercici fiscal presentat.

13. Taula resum de trams i quotes (jornada completa):

Preu mensual escolaritat jornada completa								
	70 €	93 €	135 €	155 €	177 €	197 €	212 €	227 €
Membres unitat familiar	Renda fins a	Renda fins a	Renda fins a	Renda fins a	Renda fins a	Renda fins a	Renda fins a	Més de
2	9.960	11.069	13.023	15.321	18.024	23.432	33.508	33.509
3	13.051	14.535	17.100	20.119	23.669	30.772	44.003	44.004
4	15.518	17.244	20.285	23.865	28.077	36.501	52.198	82.199
5	17.265	19.185	22.569	26.552	31.238	40.611	58.075	58.076
6	19.629	21.812	26.660	30.189	35.516	46.172	66.025	66.026
7	21.541	23.930	28.160	33.129	38.976	50.670	72.457	72.458

14. El sistema de tarifació conviu amb altres bonificacions?

- Sí
 No

14.1. Cal especificar quines:

Famílies nombroses; famílies monoparentals

14.2. Existeix la quota 0?

- Sí
 No

No existeix una tarifa 0, però hi ha infants que reben ajuts de serveis socials per a tot el pagament de la quota.

- 14.3. Hi ha alguna intervenció de serveis socials?
- Sí
  - No
15. Es fan revisions de quotes?
- Sí, d'ofici, des del mateix ajuntament.
  - Sí, amb la petició prèvia de les famílies.
  - No
16. Des del primer curs s'han aplicat canvis significatius en el model després d'avaluar-lo? (Canvi en el nombre de trams, ampliació dels serveis als quals s'aplica...)
- Per al curs 2013-2014, després de l'experiència del primer any, es modifiquen les tarifes: s'hi afegeix un tram més alt i disminueix la tarifa més baixa. Per al curs 2014-2015 s'apugen les tarifes un 1 %. Des d'aquest curs fins ara no s'han modificat les tarifes ni els llistats econòmics.
17. Amb el canvi de model cap a la tarifació social, heu detectat algun tipus d'impacte...
- Organitzatiu. Quin?
Inversió en l'eina informàtica per a la gestió de les dades d'Hisenda.
Intervenció d'altres departaments i reorganització de tasques.
  - Econòmic. Quin?
L'Ajuntament ha hagut de fer front a la disminució d'ingressos de la Generalitat i a la diferència d'ingressos de les famílies.
  - En la incorporació de nous perfils familiars. Quins?
Incorporació d'un sector de la població (aproximadament, el 35 %) que no hauria accedit a l'escola bressol amb tarifa única.
  - En la fugida d'alguns perfils familiars. Quins?
  - En l'oferta o els preus de les llars d'infants de titularitat privada.
  - Altres:

Comunicació

18. Heu fet algun tipus de campanya de comunicació relativa a la implementació de la tarifació social?
- Sí
  - No
19. De quin tipus?
- Material informatiu adreçat a les famílies
  - Reunions informatives a les famílies
  - Web
  - Altres. Quines?
20. Teniu disponible per a les famílies interessades algun tipus de simulador de preus?
- Sí
  - No

Sant Cugat del Vallès

Població: 91.580 habitants

Oferta educativa de 0-3 anys

1. Nombre d'escoles bressol municipals: 7
2. Tipus de gestió de les escoles bressol:
  - Gestió directa
  - Contracte de serveis
  - Concessió
3. Altres recursos municipals de suport a les famílies amb infants de 0-3 anys:
No n'hi ha.
4. Nombre de llars d'infants del Departament d'Ensenyament: 0
5. Nombre de llars d'infants privades: 22

Aplicació de la tarificació social

6. La tarificació social s'aplica a altres serveis municipals? Sí
  - 6.1.A quins? **Activitats esportives extraescolars, Escola de Música i Escola d'Art**
7. Serveis als quals s'aplica la tarificació a l'EBM:
  - Escolaritat
  - Menjador
  - Acollida/Permanència
8. Curs escolar en el qual s'inicia el sistema de tarificació a l'EBM: **2016-2017**
9. Criteris que es van valorar a l'hora de decidir el canvi de model:
Fer més accessible els serveis municipals a qualsevol tipus de família amb qualsevol renda.
10. Eines que es van fer servir per dissenyar el model:
  - Anàlisi de públics (presents/absents) a les EBM
  - Revisió/adaptació d'altres models
  - Altres estudis *ad hoc*
  - Altres:

11. Principals dificultats que s'han hagut d'afrontar a l'hora d'implementar el model de tarifació (de disseny, organitzatives, econòmiques, comunicatives...):

Dificultat	Eines/mecanismes per afrontar-la
Conèixer les rendes familiars de les persones que no fan la declaració de renda.	Demandar informació a altres organismes o als serveis socials municipals.
Conèixer les unitats familiars quan en un mateix domicili conviuen moltes persones.	Preguntar a les famílies o a serveis socials municipals.
Deficient comunicació a les famílies i complexitat del sistema adoptat	Elaborar cartes informatives.

12. Sistema de càlcul emprat per adjudicar el tram de renda corresponent (definició d'unitat familiar; càlcul de la renda equivalent —càlcul de coeficients de correlació—; ús d'indicadors de referència —IRSC...):

Definició d'unitat familiar, consulta a la Delegació d'Hisenda i ús de l'indicador de referència.

13. Taula resum de trams i quotes:

Preu mensual escolaritat jornada completa				
	Bonificació 70 % (76,65 €)	Bonificació 50 % (127,75 €)	Bonificació 20 % (204,40 €)	Sense bonificació (255,50 €)
Membres unitat familiar	Renda igual o inferior a	Renda fins a	Renda fins a	Més de
2	13.451,60	17.435,46	21.419,33	21.419,33
3	14.951,60	18.935,46	22.919,33	22.919,33
4	16.451,60	20.435,46	24.419,33	24.419,33
5	17.951,60	21.935,46	25.919,33	25.919,33
6	19.451,60	23.435,46	27.419,33	27.419,33
7	20.951,60	24.935,46	28.919,33	28.919,33
8	22.451,60	26.435,46	30.419,33	30.419,33
9	23.951,60	27.935,46	31.919,33	31.919,33
10	25.451,60	29.435,46	33.419,33	33.419,33

14. El sistema de tarifació conviu amb altres bonificacions?

- Sí
 No

14.1. Cal especificar quines:

Famílies nombroses, monoparentals i múltiples; ajuts de Serveis Socials.

14.2. Existeix la quota 0?

- Sí
 No

- 14.3. Hi ha alguna intervenció de serveis socials?
- Sí
  - No
15. Es fan revisions de quotes?
- Sí, d'ofici, des del mateix ajuntament.
  - Sí, amb la petició prèvia de les famílies.
  - No
16. Des del primer curs s'han aplicat canvis significatius en el model després d'avaluar-lo? (Canvi en el nombre de trams, ampliació dels serveis als quals s'aplica...)
- Canvi del nombre de trams.
17. Amb el canvi de model cap a la tarifació social, heu detectat algun tipus d'impacte...
- Organitzatiu. Quin?
Increment de la plantilla administrativa per assumir la complexitat de gestió del nou model.
  - Econòmic. Quin?
Poc impacte.
  - En la incorporació de nous perfils familiars. Quins?
  - En la fugida d'alguns perfils familiars. Quins?
  - En l'oferta o els preus de les llars d'infants de titularitat privada.
  - Altres: Continuem analitzant-ne l'impacte.

Comunicació

18. Heu fet algun tipus de campanya de comunicació relativa a la implementació de la tarifació social?
- Sí
  - No
19. De quin tipus?
- Material informatiu adreçat a les famílies
  - Reunions informatives a les famílies
  - Web
  - Altres. Quines?
20. Teniu disponible per a les famílies interessades algun tipus de simulador de preus?
- Sí
  - No

Sant Vicenç dels Horts

Població: 27.982 habitants

Oferta educativa de 0-3 anys

1. Nombre d'escoles bressol municipals: 2
2. Tipus de gestió de les escoles bressol:
  - Gestió directa
  - Contracte de serveis
  - Concessió
3. Altres recursos municipals de suport a les famílies amb infants de 0-3 anys:
  - Espai nadó
  - Espai familiar
  - Eduquem en família (accions formatives per a les famílies)
4. Nombre de llars d'infants del Departament d'Ensenyament: 0
5. Nombre de llars d'infants privades: 4

Aplicació de la tarifació social

6. La tarifació social s'aplica a altres serveis municipals? **No**
6.1. A quins?
7. Serveis als quals s'aplica la tarifació a l'EBM:
  - Escolaritat
  - Menjador
  - Acollida/Permanència
8. Curs escolar en el qual s'inicia el sistema de tarifació a l'EBM: 2016-2017
9. Criteris que es van valorar a l'hora de decidir el canvi de model:
Com que les rendes mitjanes-baixes no accedien mai a cap tipus d'ajuda, això feia que no portessin els fills i les filles a l'escola bressol.
L'aplicació de la tarifació social els permetia ajustar la quota per pagar i els permetia assumir-la.
10. Eines que es van fer servir per dissenyar el model:
  - Anàlisi de públics (presents/absents) a les EBM
  - Revisió/adaptació d'altres models
  - Altres estudis *ad hoc*
  - Altres:

11. Principals dificultats que s'han hagut d'afrontar a l'hora d'implementar el model de tarifació (de disseny, organitzatives, econòmiques, comunicatives...):

Dificultat	Eines/mecanismes per afrontar-la
De disseny	Anàlisi de models diversos
Organitzatives	Redistribució de feines administratives

12. Sistema de càlcul emprat per adjudicar el tram de renda corresponent (definició d'unitat familiar; càlcul de la renda equivalent —càlcul de coeficients de correlació—; ús d'indicadors de referència —IRSC...):

Aplicació de la renda equivalent: cada membre de la família pondera d'una manera diferent. Es distingeixen els trams de quota i els trams d'edat.

13. Taula resum de trams i quotes (en jornada completa):

Preu mensual escolaritat jornada completa						
	41 €	82 €	107 €	123 €	140 €	164 €
Membres unitat familiar	Renda igual o inferior a	Renda fins a	Renda fins a	Renda fins a	Renda fins a	Més de
2	7.968	7.969-11.952	11.953-15.935	15.936-19.919	19.920-23.903	23.904
3	10.464	10.465-15.696	15.697-20.928	20.929-26.160	26.161-31.392	31.393
4	12.413	12.414-18.619	18.620-24.825	24.826-31.032	31.033-37.238	37.239
5	13.810	13.811-20.716	20.717-27.621	27.622-34.526	34.527-41.431	41.432
6	15.701	15.702-23.552	23.553-31.402	31.403-39.253	39.254-47.103	47.104
7	17.230	17.231-25.845	25.846-34.460	34.461-43.075	43.076-51.691	51.692

14. El sistema de tarifació conviu amb altres bonificacions?

- Sí
 No

- 14.1. Cal especificar quines:

- 14.2. Existeix la quota 0?

- Sí
 No

- 14.3. Hi ha alguna intervenció de serveis socials?

- Sí
 No

15. Es fan revisions de quotes?

- Sí, d'ofici, des del mateix ajuntament.
 Sí, amb la petició prèvia de les famílies.
 No

16. Des del primer curs s'han aplicat canvis significatius en el model després d'avaluar-lo? (Canvi en el nombre de trams, ampliació dels serveis als quals s'aplica...)

No

17. Amb el canvi de model cap a la tarifació social, heu detectat algun tipus d'impacte...

Organitzatiu. Quin?

S'ha especialitzat el personal administratiu i s'ha incorporat una persona més a l'equip.

Econòmic. Quin?

En la incorporació de nous perfils familiars. Quins?

En la fugida d'alguns perfils familiars. Quins?

En l'oferta o els preus de les llars d'infants de titularitat privada.

Altres:

Comunicació

18. Heu fet algun tipus de campanya de comunicació relativa a la implementació de la tarifació social?

Sí

No

19. De quin tipus?

Material informatiu adreçat a les famílies

Reunions informatives a les famílies

Web

Altres. Quines?

20. Teniu disponible per a les famílies interessades algun tipus de simulador de preus?

Sí

No

Vilafranca del Penedès

Població: 39.532 habitants

Oferta educativa de 0-3 anys

1. Nombre d'escoles bressol municipals: 4
2. Tipus de gestió de les escoles bressol:
  - Gestió directa
  - Contracte de serveis
  - Concessió
3. Altres recursos municipals de suport a les famílies amb infants de 0-3 anys:
 Casa Petita, un espai familiar d'atenció a les famílies vilafranquines amb infants de 0-3 anys que ofereix suport i ajut entorn de la criança i l'educació dels fills.
4. Nombre de llars d'infants del Departament d'Ensenyament: 0
5. Nombre de llars d'infants privades: 4

Aplicació de la tarifació social

6. La tarifació social s'aplica a altres serveis municipals? **Sí**
 6.1. A quins? **Escola Municipal d'Art Arsenal**
7. Serveis als quals s'aplica la tarifació a l'EBM:
  - Escolaritat
  - Menjador
  - Acollida/Permanència
8. Curs escolar en el qual s'inicia el sistema de tarifació a l'EBM: **1982-1983**
9. Criteris que es van valorar a l'hora de decidir el canvi de model:
No s'ha fet cap canvi de model perquè la tarifació social es va aplicar des de l'inici del servei.
10. Eines que es van fer servir per dissenyar el model:
  - Anàlisi de públics (presents/absents) a les EBM
  - Revisió/adaptació d'altres models
  - Altres estudis *ad hoc*
  - Altres: **Es desconeix.**

11. Principals dificultats que s'han hagut d'afrontar a l'hora d'implementar el model de tarifació (de disseny, organitzatives, econòmiques, comunicatives...):

Dificultat	Eines/mecanismes per afrontar-la
Organitzatives	Incorporació d'eines de gestió electrònica (preinscripció en línia, disseny d'una calculadora consultable al web, etc.)
Econòmiques	Baix percentatge d'aportació de les famílies al sosteniment del servei mitjançant les quotes

12. Sistema de càlcul emprat per adjudicar el tram de renda corresponent (definició d'unitat familiar; càlcul de la renda equivalent —càlcul de coeficients de correlació—; ús d'indicadors de referència —IRSC...):

Aplicació de la renda equivalent: cada membre de la família pondera d'una manera diferent.

Es distingeixen trams de quota (fins al curs 2016-2017 es diferenciaven trams d'edat, però s'ha suprimit aquest criteri per simplificar-ne la gestió).

13. Taula resum de trams i quotes (jornada completa):

Tram de renda	Preu mensual escolaritat jornada completa
Fins a 8.000 €	38,00 €
Entre 8.000,01 € i 12.750 €	66,00 €
Entre 12.750,01 € i 17.000 €	86,00 €
Entre 17.000,01 € i 25.500 €	115,00 €
Entre 25.000,01 € i 34.000 €	134,00 €
Superior a 34.000 €	179,00 €

14. El sistema de tarifació conviu amb altres bonificacions?

- Sí
 No

14.1. Cal especificar quines:

Les famílies dels dos trams més baixos reben el 30 % de bonificació dels serveis complementaris.

14.2. Existeix la quota 0?

- Sí
 No

14.3. Hi ha alguna intervenció de serveis socials?

- Sí
 No

15. Es fan revisions de quotes?
- Sí, d'ofici, des del mateix ajuntament.
  - Sí, amb la petició prèvia de les famílies.
  - No
16. Des del primer curs s'han aplicat canvis significatius en el model després d'avaluar-lo? (Canvi en el nombre de trams, ampliació dels serveis als quals s'aplica...)
- Es va passar de la renda per capita a la renda equivalent.*
- Fins fa dos cursos s'aplicava una revisió d'ofici, però es va deixar de fer per l'alt cost de la gestió.*
- S'han modificat els trams de renda.*
17. Amb el canvi de model cap a la tarifació social, heu detectat algun tipus d'impacte...
- Organitzatiu. Quin?
  - Econòmic. Quin?
  - En la incorporació de nous perfils familiars. Quins?
  - En la fugida d'alguns perfils familiars. Quins?
  - En l'oferta o els preus de les llars d'infants de titularitat privada.
  - Altres: *La tarifació s'aplica des de fa trenta-cinc anys, motiu pel qual està molt sistematitzat i no es pot comparar amb el sistema anterior.*

Comunicació

18. Heu fet algun tipus de campanya de comunicació relativa a la implementació de la tarifació social?
- Sí
  - No
19. De quin tipus?
- Material informatiu adreçat a les famílies
  - Reunions informatives a les famílies
  - Web
  - Altres. Quines?
20. Teniu disponible per a les famílies interessades algun tipus de simulador de preus?
- Sí
  - No

Altres publicacions de la sèrie Educació

Documents de Treball

- 1 Ciutat.edu: nous reptes, nous compromisos
- 2 Observatori de polítiques educatives locals. Informe 2006
- 3 L'escola bressol i els serveis a la petita infància i a les seves famílies. Una proposta de gestió municipal
- 4 Guia metodològica de l'Aprenentatge Servei
- 5 Projectes educatius de ciutat: un procés permanent. Revisió metodològica 2008
- 6 Observatori de polítiques educatives locals. Informe 2009
- 7 Observatori de polítiques educatives locals. Informe 2010
- 8 Observatori de polítiques educatives locals. Informe 2011
- 9 Observatori de polítiques educatives locals. Informe 2012
- 10 Observatori de polítiques educatives locals. Informe 2013

Estudis

- 1 Descentralització i municipalització de l'educació als països de l'OCDE
- 2 Acompanyament a l'escolaritat. Pautes per a un model local de referència

---

Eines

- 1 Observatori de l'educació local. Informe 2016
- 2 La direcció d'Escoles Bressol Municipals. Coneixements i eines clau
- 3 El paper dels ajuntaments en educació en el tombant de la crisi econòmica
- 4 Observatori de l'educació local. Anuari 2017